

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6 III. Rokopisi se ne vračajo, nevrnjenost pisma se ne sprejema. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sarajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praha in Dunaj 24.797.

Cene inzeratov:

Enostopna petlitna vrsta mali oglaš po Din 1.50 in Din 2.—, večji oglaš nad 45 mm višine po Din 2.50, veliki po Din 3.— in 4.—, oglaš v uredniškem delu vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenišli ponedeljka in dneva po orazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovni.

Na strani 2 velik programatičen govor dr. A. Korošca!

Pogubno delo.

Govorica da se namerna naša univerza okrniti, ali celo odpraviti, oziroma pustiti v Ljubljani samo montanistični oddelek, se vzdržuje.

Pravzaprav je kulturni škandal, da takšno institucijo, kakršna je univerza, neprestano vzdržujemo. Ob vsaki vladni izprehemi bi je v krizi tudi univerza. Temu ministru ni po grdu medicinska fakulteta, drugemu ne filozofska, še drugemu ne teološka ali juridična ali tehnična. Vsake kvatre po par fakultet visi v negotovosti in dvomih. Sedaj torej naenkrat štiri fakultete in pol! Kako si neki gospodje ministri mislijo znanstveno delo? Ali je mogoče, da bi profesorji mirno in veselo delali, če jih neprenehoma muči skrb, kdaj bo treba iti na ljubljansko polje repo rvať?

Vmislite si v dušo naših vseučiliških profesorjev! Dajta leta so sanjali o naši univerzi, z mladostnim navdušenjem so jo rozdrevili, z vso verno se lotili nje organizacije, dvignili jo na častno višino, začeli veselo tekmo znanstvenega dela, izdali že celo vrsto znanstvenih publikacij, dokazali svetlu, da ima naša univerza pravico do obstoja — a med to neumorno delo neprestano sega politika in odpravlja sedaj eno, sedaj drugo fakulteto, celo mimo vseučiliškega zakona kar z dvajsetinami ali budgetom! Kako naj profesorji veselo delajo, če mora o kleti takšno prosvetno politiko, zdvajati nad domovino in v skrbih razmišljati, kam r tujno se bodo obrnili!

A pustimo to! Profesorji bi nam zamerili, če bi ob vprašanju naše univerze govorili o njih. Ne o njih, o naši univerzi govorimo!

O naši univerzi je na naša beseda lahko prav kratka, a tem bolj krepka in resna:

Trd bodi, neizprosni, mož jeklen, Kačar brani je čisti in pravde Narodu in jeziku svojemu!

Naša univerza je izrasla iz zahtev naše kulture. Kdor uničuje našo univerzo, ta je naš sovražnik, ker hoče uničiti našo kulturo!

Naša univerza je simbol naše svobode in našega edinstva. Ob velikem momentu zedinjenja smo jo dobili. Kdor uničuje našo univerzo, ta je sovražnik našega edinstva, ker ubija v nas vero v slovensko bratstvo!

Naša univerza je svetilnik našim bratom tam za mejami. Če pade ta svetilnik, izgine vera v slovenstvo, izginejo naše bratstvo, da bi se mogli kulturno vzdržati in brez nadej se bodo začeli potapljati v tujem morju. Kdor uničuje našo univerzo, ta je sovražnik naših bratov!

Ako je prevratno delo zoper državo SHS veleizdajstvo, tedaj je delo zoper našo univerzo veleizdajstvo!

Nocoj dijaški komerz v „Unionu“!

Velika vzhodna trozveza proti Angliji?

Moskva, 7. dec. (Izv.) Rusija se je Japonski znova približala v vprašanju Kitajske. »Pravda« piše, da sovjetska unija ne bo napravila v vzhodni Aziji nobenega koraka proti volji Japonske. Isti list naglašja, da so trditve angleškega časopisa o omejenih japonskih zahtevah v Kini, lažnive in da Japonci danes dobro vedo, kdo je njihov pravi prijatelj. Rusko časopisje pravi, da bo Japonska kmalu uvidela, da je nabolje, če se Japonci, Kitajci in Rusi združijo proti Angliji.

ZOPET SESTANEK CICERINA S SKRZYNSKIM.

Varšava, 7. dec. (Izv.) Ministrski predsednik poljske republike Skrzynski se je na svojem povratku iz Londona ustavil v Parizu, kjer se je zopet sestel s Cicerinom. Razgovarjala sta se o ureditvi gospodarskih odnosov med Poljsko in Rusijo.

Parlament počiva, vlada potuje.

RADIČEVCI PROTI LJUBLJANI.

Belgrad, 7. dec. (Izv.) V političnem življenju vlada popoln mir. Skupščina je doma, vlada pa na potovanju. Stjepan Radč in njegovi drugi ministri so odšli vsi v Zagreb, namesto da bi v vladi reševali važne posle. V parlamentu delujeta samo dva odbora in sicer odbor za Obrtno banko, in odbor, ki proučuje zakonski načrt o nošenju orožja. Odbor za razpravo o zakonu o Obrtni banki ra pravlja sedaj o socialni strani načrta. Sprejetih je več paragrafov in njihova stilizacija, ki pa še vedno ni definitivna.

Zanimivo je, da je na današnji seji trgovinski minister kljub temu da je sprejel predloge poslancev Serneca in Klekla, da ima banka tudi v Ljubljani svojo podružnico, poskušal ta predlog umakniti. Na vsak način je ta ponovni pokret zanimiv in kaže jasno, kakšne tendence zasledujejo radičevci, ki so že pri invalidskem, pa tudi pri drugih zakonih pokazali, da hočejo Ljubljano popolnoma izbrisati iz vrst večjih mest. Tako je minister danes zahteval, da bi bila centrala v Belgradu, podružnica pa samo v Zagrebu.

Radikali hodijo svoja pota...

Belgrad, 7. dec. (Izv.) V političnih krogih se je danes precej ra pravljalo o radikalnem shodu v Zagrebu. Kakor znano so na tem shodu govorili Laza Marković in Ljuba Jovanović. Posebno se naglašja besede, ki jih je govoril Jovanović iz katerih se vidi, da obstajajo tendence, ki gredo za revizijo ustave, oziroma te možnosti ne izključujejo. Te izjave so tembolj pomembne, ker so podle v Zagrebu v času, ko so oficelni hrvatski politiki

vso potrebo po reviziji ustave sploh zavrgli in se postavili na čelo največjih braniteljev zloglasne vidovdanske ustave.

Ravnatoko se mnogo naglašja besede o možnosti izven-parlamentarne vlade, kar da je povod govoricam, da v gotovih krogih še vedno obstajajo tendence, da bi se vsa vprašanja, ki so na dnevnem redu, rešila na izven-parlamentaren način.

Kako bo izledal naš proračun?

BLAIRE ZOPET NA POVRSTJU.

Belgrad, 7. decembra. (Izv.) Kakor smo že poročali, je finančni minister svoječasno predložil narodni skupščini proračun, ki pa še do danes ni gotov. Vedno se še vrše spremembe. Finančni minister je javil proračun samo v generalnih številkah, po katerih naj bi znašal 13 milijard 900 milijonov dinarjev. Finančni odbor, ki se bo sestel v sredo, ne bo še imel prilike, da vzame proračun v pretes, ker posamezni ministri še vedno nso končali svojih računov, in sicer zato, ker jih ne morejo spraviti v zvezo in soglasje z zahtevami finančnega ministra. Kaj in koliko je finančni minister črtal v proračunu, še ni popolnoma znano. Vendar se po dosedanjem razpoloženju posameznih ministrov vidi, da so se glavna črtanja izvršila na račun ministrstev

za poljedelstvo, za javne zgradbe in druge, katerih proračuni so bili že sedaj tako majhni, da niso niti najmanj odgovarjali nalogam, ki jih imajo ta za ljudstvo najvažnejša ministrstva.

V zvezi s tem črtanjem so mnogi govorili o investicijskem posojilu, ki ga namerava dobiti vlada v tujini. V zvezi s tem se je opazilo, da so zastopniki Blairove skupine zopet v Belgradu. Kakor se je iz informiranih krogov izvedelo, ponujajo vladi nov arangement, po katerem bi Blairova skupina dala 20 milijonov dolarjev, da se v zakon, ki ga je narodna skupščina že sprejela o Blairovem posojilu, sprejmejo vse zahteve ameriških bankirjev.

Zborovanje radka'ov v Zagrebu

Zagreb, 7. dec. (Izv.) Na včerajšnjem zborovanju radikalne stranke sta govorila Ljuba Jovanović in dr. Laza Marković. Ljuba Jovanović je v svojem govoru omenil da se mora radikalna stranka razširiti tudi na Hrvatsko. Ta izjava je vzbudila med radičevci veliko nevoljo, ker sumijo da bodo radikali pod krinko sporazuma začeli veliko akcijo za širjenje radikalne stranke na Hrvatskem.

Proti avtonomiji Slovenije in Hrvatske.

Zagreb, 7. dec. (Izv.) Na ožji konferenci radikalne stranke v Zagrebu sta govorila Ljuba Jovanović in dr. Laza Marković odločno proti vsaki najmanjši avtonomiji Slovenije in Hrvatske. Oba sta se izrekla tudi za to da oslonejo Slovenci razdeljeni na dve oblasti, češ da jih ta razdelitev ne more ovirati da kulturno sodelujejo.

IZ SOCIALNE POLITIKE.

Zagreb, 7. dec. (Izv.) Državni podtajnik v ministrstvu za socialno politiko dr. Krnjević bo odstopil. Na njegovo mesto pride dr. Kežman.

Kaj bo z Ljubo Nešičem?

Belgrad, 7. decembra. (Izv.) V nekaterih krogih se govori, da bo v kratkem imenovan za poslanika in Pragi bivši poslanik v Pragi Ljuba Nešić. V diplomatskih krogih so to vest, kljub diplomatskim sposobnostim Ljube Nešića, sprejeli zelo neprijazno. Kajti Nešić je zapustil svoje mesto in se podal v aktivno politiko. V slučaju, če bi ponovno šel na svoje mesto, bi prišel kot zastopnik stranke, ne pa države. Poslaništvo bi izgubilo na ugledu, ki bi ga sicer imeli, če bi ostal na tem mestu. Človek brez vsakega strankarskega obeležja. To imenovanje še ni definitivno, ker predstavlja Nešić za Pašića še vedno rezervo za

slučaj, če se mu posređi izriniti iz vlade Momčilo Ninčića, proti kateremu še vedno ruje, da bi se na ta način maščeval nad Ninčićem radi njegovih ambicij, da prevzame Pašićevo dedščino.

Naslednik dr. Smodlake.

Belgrad, 7. dec. (Izv.) V Belgradu se muči naš poslanik v Sofiji Milan Rakić. V nekaterih krogih se misli da je bil poklican v zunanje ministrstvo z ozirom na kombinacije, ki se delajo glede našega poslanika v Vatikanu. Kakor znano in kakor smo poročali, je Milan Rakić, eden izmed kandidatov, ki naj zamenjajo dr. Smodlako.

Odgovor finančnega ministra glede starovpoko'encev.

Državnim starim vpoko'encem se naznaja, da je narodni poslanec Franjo Zebot na svojo interpelacijo prejel od finančnega ministra dne 23. novembra t. l. št. 5995, sledeči odgovor:

Predsedništvo narodne skupščine mi je dostavilo s pismom od 21. oktobra t. l. številka 3585, prepis Vašega vprašanja od 20. oktobra 1925, s katerim prosite za pismeni odgovor: Ako mi je znana neznosna beda starih penzionistov v Sloveniji, ako hočem podvzeti vse potrebno, da se provedejo kronске penzije v dinarske, in končno, ako hočem dati — dokler se to vprašanje ne reši — stari penzionistom za skrajšanje potom kak pomoč.

Na podlagi čl. 70 poslovnika za narodno skupščino imam čast, odgovoriti na Vaše vprašanje kot sledi:

Poznam težke materialne razmere, v katerih se nahajajo oni stari penzionisti ne samo v Sloveniji, nego v vseh krajih, kateri dobivajo še kronske penzije po prejšnjih avstro-ogorskih zakonih in za katere tvorijo penzije edini dohodek za življenje.

Jaz uvidim potrebo, da se popravi čim-

prej materialno stanje teh penzionistov, da se njih penzije prevedejo v penzije v dinarjih. Tako prevedba se izvrši lahko samo na podlagi posebnega zakona zakonodajnim potom.

Odredil sem že, da se zbiraajo za predlog takega odloka potrebni statistični in finančni podatki. Te podatke sem že prejel in izvršen je načrt zakona, katerega sedaj proučavam.

V zvezi s tem sem že na 16. seji skupščine o priliki vprašanja in predloga g. narodnega poslanca dr. Alberta Bazale o istem predmetu izjavil v imenu kraljevske vlade, da sprejemam nujnost za ta predlog.

O uvedbah in zakonu o podatkih glede draginje državnih penzionistov se je vedno vodil račun o izvanrednem stanju teh penzionistov. Na ta način je to stanje, kolikor so to razmere dopuščale, popravljen.

Nimam zakonske možnosti, da odobrim tem penzionistom pri njihovih zakonskih dohodkih za draginjo do prevedenja njih kronskih penzij na dinarske, kako zasebno pomoč. Za to ne obstoja niti budžetska možnost.

Dijaški komerz v Unionu.

Slovenska dijaška zveza priredi danes ob 8 (20. uri) v veliki dvorani hotela Union dijaški komerz s peštrini in veselimi sporedom. V nedeljsko popoldne so se vrinile neštete nejlube pomote; danes objavljamo popravljeni spored:

1. Otvoritev;
2. Fr. Ferjančič: Oj slovenska zemljica
Dr. J. Ijavic: Julro;
(Poje akad. moški zbor.)
3. Ch. Gounod: Spev Mefista o zlitem telu: (Faust);
W. Kienzl: Napitnica Favarda (Kuhreigen) (poje akad. J. J. Likovič); Pri klavirju gđ. Marica Vogelnikova);
4. Slavnostni govor: Govori univerzitetni prof. g. dr. Lambert Ehrlich;
5. Rubinstein: Ave Maria.
Rahmanov: Otok moj, kot roča si krasna... (Poje gđ. Nadna Brejčeva; na klavirju spremlja gđ. Mar. Vogelnikova.)

Prosta zabava, šaljiva pošta; svira dijaški orkester.

Prijatelji dijaštva, odovite se v kar najbolnejšem številu, kar naj znači, kako močna je vera med vami in dijaško mladino!

Cene vstopnicam: družinske vstopnice 25 dinarjev; ostali sedeži 10 Din; galer. sedeži 5 Din; dijaško stojišče 2 Din (samo za diake). Priprolaja vstopnic v trafiki hotela Union; od 2 (14. ure) pop. v Akademskem domu, od 7 (19. ure) dalje pri blagajni.

PRESEDNIK OOGLIDGE PROTI DRUŠTVU NARODOV.

Zeneva, 7. dec. (Izv.) Ameriška vlada je izjavila uradno, da na razoročevalni konferenci, ki bi jo sklicalo Društvo narodov, ne bo sodelovala. Ameriška vlada je opozorila razne evropske države že večkrat, zlasti Francijo, naj svojega denarja ne tratijo za vojaške izdatke ampak naj prej plačajo svoje dolgove.

VLADISLAV REYMONT †.

V Varšavi je preteklo soboto po dolgi teži bolezni umrl slavn poljski pisatelj Vladislav Reymont v starosti 57 let. Ziljenje Reymonta, ki se je rodil v Kobiali Veliki kot sin vaškega organista, je bilo jako burno in romantično. Bil je potujoč gledališki igralec, vstopil potem kot novic v samostan, a ga zapet zapustil, postal železniški uradnik in pozneje delavec. Kot pisatelj je bil zelo plodovit. Najboljša so njegova dela iz kmečkega življenja, predvsem njegov roman »Chłopi«, za katerega je prejel lani Nobelovo nagrado. Preveden je tudi na mnogo jezikov. Zadnje njegovo večje delo je roman »Puni«, ki obravnava socialno življenje sedanjega časa. — Reymont je eden najodličnejših predstavljajev poljske književnosti, njegova smrt je za poljski narod težka izguba.

Govor dr. Korošca v Ptuj.

Program SLS: Za krščanski solidarizem, za avtonomijo Slovenije, proti državnemu absolutizmu.

V nedeljo 6. decembra je zboroval okrajni zbor SLS za okraj Ptuj—Ormož v prostorih g. Brenčiča v Ptuj. Prvi je govoril narodni poslanec dr. Korošec, ki je med drugim izjavil:

PROGRAM SLS.

V dobi parlamentarizma, slonečega na splošnem in enakem volivnem pravcu, so politične stranke prisiljene, da se oblikujejo po načelih, ki so privlačna za čim širje kroge človeške družbe. To so svetovnonazorna, socialna in narodnogospodarska načela. Ako bi imeli že socialnoekonomski parlament, bi stanovske organizacije imele prvo besedo. Splošna in enaka volivna pravica našega političnega parlamenta je prisilila tudi delavske stranke, da so morale razširiti svoj program na kmetijske obrtnice, industrijske in uradniške volivce, in celo agrarne stranke v pretežno agrarnih državah morajo računati s tem dejstvom. Stanovi so prirodni organizmi, zato tudi doba političnih parlamentov ne more preko njih na dnevni red. In prav zato se trudijo vse stranke, da bi svoje stanovske grupe vezale organsko med seboj in si s tem osigurale večjo stalnost in strnjnost.

Program Slovenske ljudske stranke tvori jo načela krščanskega socializma in krščanske solidarnosti. Narod je organiziran, v katerem izvršujejo stanovi sicer svoje različne socialne in gospodarske funkcije, vendar je enoten organizem. Naša stranka je ena, vendar mora skrbeti za vse stanove. Ni to vedno lahko, vendar ji tudi ni nemogoče, sicer bi moral biti tudi enotni narodni organizem nemogoč. A narod je prirodna tvorba.

GOJITEV KMETSKO STANOVSKO KULTURE.

Kmeti so stanje v naši državi številčno največji. Toda ni samo število njegova moč, še važnejša je njegova stalnost in stanovska kultura. Jedro stanovske kulture našega kmeta je krščansko in slovensko. Ta značaj mora nositi vsaka njegova politična stranka ako ne, mu je tuja. V tem leži tajna velike moči in neodoljivosti naše stranke med slovenskim kmetom. Mi smo njegova stranka. Vsebinsko stanovske kulture slovenskega kmeta tvorijo: poštenost, sovestnost vsake laži, goljufije, odeduštva, vernost, zvesta spremljevalka njegova v vseh veseljih in žalostnih dneh; svobodo ljube, kajti v njegovi hiši je svoboda mišljenja in govorjenja, korigira jo samo krščanska moralna ljubezen do bližnjega in na vrata našega kmeta ne potrka zaman noben siromak in burač; pošteno vedro veselje, v kmeti hiši se še gojijo stari slovenski običaji, se pripoveduje stara slovenska pravljica, se razlaga slovenska pesem, se čitajo slovenske knjige, slovenski jezik, sposoben, da kmet v njem izraža svoje veselje in žalost, ljubezen in sovraštvo, potrost in navdušenost. Poštena slovenska kmetijska hiša je dom sreče, blaženosti je varuh krščanstva in slovenstva, je neusahljiv vir, iz katerega se pomlaja vsi drugi slovenski stanovi. Varovati tradicionalno stanovsko kulturo slovenskega kmeta je ravno tako važno kakor varovati njegovo število in njegovo stalnost. V tem se naša stranka razločuje od drugih strank, ki ne morejo priti do njegovega srca, ker ga ne poznajo.

Italijanski sistem.

(Pismo iz tužne Istre.)

Fašistovska vlada je z Gentilejevim zakonom zapečatila usodo slovenske šole in tudi slovenskega učiteljstva. Kakor hitro bo iz poslednjega razreda ljudske šole izginil slovenski učni jezik, bodo slovenski učitelji odveč. Takrat bodo stali pred izbiro: ali naj gredo v notranjost države poučevati italijansko dečo ali naj se izselijo. Mnogo jih bo tudi za vedno pustilo učiteljski poklic. Usoda slovenskih učiteljev je podobna usodi slovenskih sodnikov in železničarjev. Slovenski sodniki, ki so še ostali v Italiji so bili že davno zamenjani. Nekateri so bili prestavljeni na Tridentsko (označba »Južno Tirolsko«) je v Italiji prepovedana), drugi zepet globoko v Italijo. Zamenjava železničarjev-zaviračev in čuvajev, slovenskega uradnika itak ni več nobenega — je v polnem teku. Vsi protesti poslanca Besednjaka pri osrednji vladi so bili zaman; zaman je vsak protest proti asimilacijskemu načrtu fašistovske vlade. Tako se bo zgodilo, da bodo mnogi Kalabreži praznovali božič med krško burjo ali postenjskim snegom. Tudi njihovi protesti so ostali zaman; radi zime, katere se tako bojijo, so namreč prosili železniško upravo, da bi jih pustila v toplih južnih krajih.

Asimilacija, s čimer označijo Italijani raznorodovanje, se vrši po gotovih sistemih, ki so lasni sedanji fašistovski vladi, a tudi vse-

OGROMEN POMEN VOLITEV V DELAVSKO ZBORNICO.

Ustvariti in osigurati drugim stanovom slovenskega naroda slično kulturo mora biti naša velika briga. Vsako priliko moramo uporabiti. Slovenski delavski stan stoji ravnokar pred prvimi volitvami v svojo stanovsko organizacijo. Delavsko zbornico, kateri je dala življenje šele naša Davidovič—Korošec—Spahova vlada. Slovenska ljudska stranka mora ob tej priliki zopet pokazati, da je zares stranka krščanske solidarnosti. Vsi drugi stanovi morajo prihiti našim krščanskim socialnim delavskim organizacijam na pomoč, da se poslednji krščansko-socialni delavec, blazec, dekla poslužitelj in poslužiteljica vinčar in vinčarka udeležijo te volitve! Delavska zbornica bo postala vržen činitelj stanovske kulture slovenskega delavca. Ako hočemo, da bo ta kultura krščanska in slovenska, potem moramo vsi brez izjeme zastaviti svoje moči, da bodo volivne priprave točno izvršene in da ta volitev ugodno izpade za krščansko-socialne kandidate. Posebno za krščanskega slovenskega kmeta ne more biti vseno, če bo zastopal njegovega tovariša pri delu. Možna krščansko-socialna skupina v Delavski zbornici je neobhodna potreba za oblikovanje krščanskega in slovenskega pravca v bodočem našem delavskem gibanju. Krščanski solidarizem mora pri teh volitvah pokazati svojo tvorbo silo.

SLOVENSKO VSEUČILIŠČE — SVETINJA SLOVENSKEGA NARODA!

Še eno važno narodno nalogo nalaga trenutek vsaki slovenski stranki: Stati kot zvesta straža ob strani našega slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Slovensko vseučilišče je torišče slovenskega znanstvenega delovanja, katerega potrebujemo vsi slovenski stanovi za svoj napredek svojo kulturo. Z občudovanjem gledamo koliko kulturnega dela in to solidarnega in trajnega, se izvršili slovenski znanstveniki že v teh par letih, odkar imamo svojo univerzo. Kdor stega svojo roko proti njej, stega jo proti bitni korenini slovenskega življenja, ta je naš neprijatelj a mi njegovi do konca dni. Slovensko vseučilišče pa je tudi torišče za ustvarjanje slovenske inteligence. Slovenski uradniški kruh naj dobi predvsem slovenski sinovi. Pravo na življenje pod našim slovenskim solncem imajo prvenstveno sinovi slovenskega naroda. Naša kmetijska zemlja ne more preživljati vseh njenih sinov naša industrija ne vsega delavskega naročaja. Nočemo trpeti, da bi morali naši ljudje si iskati kruha po Nemčiji, Franciji, Ameriki in Avstraliji, a drugi narodi bi zasedli uradniška mesta pri Slovencem kakor so se že na škodo našega življenja začeli umišljati v orožništvu, finanči, carini, šoli in zasebnih podjetjih. Slovenija prvenstveno Slovence! Ne verjamem, da bi Radič v svoji veliki kulturnosti in v svojem naziranju o slovenski narodni individualnosti hotel rušiti najpomembnejšo stavbo naše slovenske kulture. A dovolj je ljudi, celo med našimi slovenskimi brati ki s krivim očesom gledajo na zavod, ki nam je najboljši porok za napredovanje naše slovenske kulture zato pravim da je treba steti na streži!

PUCLJEVA TORBA

Slovenci si svoje vseučilišče vzdržujemo s svojim davčnim denarjem. Z državnim denarjem se naj drugod šedi. Pucelj je v svo-

jem slovenskem dnevniku stresal iz Radičeve torbe različne drobtinice, ki pa razven ene (brodarski sindikat) niso ne Puceljeve ne Radičeve zasluge. Pozabil pa je povedati, da je iz Radičeve torbe, ako se že res mora vse niti pripisovati, padlo tudi 62 novih generalov. Kmalu ne bo več šala, da bo pri nas že vsaka kompanija lahko imela svojega generala. A v Radičevi torbi je še vedno ostalo izredno davnih zakonov eksistenčni minimum pri osebnih dohodkih in neizplačani dolgov za okrajne zastave, cestne odbore ter obšne podpore za najnujnejša rečna regulacijska dela za nesreče na poplavi itd. kakor so ostali v Radičevi torbi še tudi Šavnik Pirkmayer, Baltič in večina krivice, storjenih Slovencev pod prožnim režimom. Ostal na je v Radičevi torbi še tudi strašni davčni višek za Slovenijo. Četudi je po prizadevanju vseh strank odpravljen komorski in invidijski davek na dohodnino, vendar se je proračun zvišal od 11 in pol milijarde že na približno 14 milijard in ako se je višek na eni strani odvil, se bo še tem huiše navil na drugi strani. V previsokem proračunu težji naša nesreča a ta se more odstraniti le ako bošta Radič in Pucelj imela dovolj pocuma, da se znižajo naš proračun za milijardsko izdatke. Vse druge štečnje so to drobnarija.

GORJE DRŽAVNEGA ABSOLUTIZMA.

Imamo sicer parlamentarno državo, zgrajeno na načelih demokracije, vendar je malodane večina strank orientirana za državni absolutizem. Ta ne priznava niti nad državo, niti poleg nje druge oblasti, njemu je država edini izvor božjega in človeškega prava. Ta državni absolutizem je vladohlepen, ljubosumen na vsak drug organizem vsaka samostojnost mu je neljuba. Povsod hoče biti sam, vse mora biti odvisno od njega in njegovih organov. Centralizem je njegova prva posledica. In druga njegova posledica je brezmejni birokratizem ki nima sam nobene iniciative, ali tudi ljudstvu ne pusti nobene svobode. Največ trpijo pri tem družina, cerkev in narod.

PROTIVERSKA POLITIKA DRŽAVNEGA ABSOLUTIZMA.

Družina pride z državnim absolutizmom navskriž v prvi vrsti zaradi pravice do dece, zaradi šole. Absolutizem hoče, da je deca njegova in šolska vzgoja izključno v njegovih rokah. Iz tega izvirejo napadi na privatne šole in na versko vzgojo mladine. Tudi izven šolske organizacije hoče imeti mladino pod svojo komando. Pametno bi bilo, da je mladina ljudskih šol brez izvenšolskih organizacij, v kolikor niso strogo versko-vzgojne, in mi se udeležujemo tu le ker nas druge organizacije silijo k temu. To je čin obrambe. Ali načelno smo za to, da se take organizacije ne pripuščajo ker ni treba ljudskošolskega otroka trgati iz družinskega življenja. Drugače je pri srednješolski mladini in izvenšolski mladini po dovršeni ljudski šoli, ko si začne iskati družile izven družine. Tu ni družine, oziroma začne stopati v ozadje. Ali tudi na srednjih šolah naj bo modus in rebus, prvo je in ostane šola.

Cerkev in država imata vsaka svoj delokrog. Državni absolutizem se vmešava tudi v popolnoma cerkvene zadeve namesto da bi pustil cerkvi v njenem lastnem delokrogu svoboden razvoj. Zato pa prihajamo do zelo ne-
jubilno dogodkov, do vedne napetosti med cer-

kveno in državno oblastjo. Katoliški verniki po svoji vesti morajo stali ob strani svoje cerkve. Obsojajo ako državna oblast omalovažuje cerkev in njene voditelje, kakor se je to pred kratkim zgodilo v Belgradu, ko je prišel episkopat, da brani svobodo katoliške cerkve in katoliških družin.

Vera ni privatna stvar. Kjer je vera privatna stvar tam je korupcija javna stvar. Istotako nasilje in nezakonitost. Vera je predpogoj za idealizem, ona je žuvarica resnice, poštenja, socialne ljubezni in pravde. Grobo, kopti cerkve, oznanovale vere, so obenem grobokopi države in vse družbe. Nobeno dejanje ni indiferentno, ampak se zloga ali ne zloga z voljo, oziroma zakonom božjim, je dobro ali slabo. Božji resnici in postavi se morajo klanjati ne le posamezni ljudje, ampak tudi države in narodi.

DRŽAVNI ABSOLUTIZEM — SOVRAZNIK AVTONOMIJE.

Državni absolutizem je tudi največji sovražnik narodov. Ne priznava jim svobode do samolastnega življenja. Avtonomije so mu osvojevale ker se izmikajo iz njegovega centralističnega jeroštva. Celotno občinsko avtonomije so mu na potu. Zato dve tretjini občin v naši državi nima več občinske avtonomije. Namesto svobodno izvoljenega državljana povsod od vlade imenovani komisar! Celotno areske in oblastne samouprave, ki so jih privrženci državnega absolutizma v vidovdanski ustavi sami usiljavili, ne smejo začeti svojega življenja, narod ne sme niti v njih okusiti svobode, čeravno je ta v tozadevnih samoupravnih načrtih zelo utesnjena. Toda borba za politično svobodo naroda ne bo prenehala in če so se nam tudi nekatere stranke izneverile, borba se bo nadaljevala in bodočnost mora biti naša, ker je brez dvoma, da se bodo zdravi narodi navsezadnje vendarle izrekli za svojo politično svobodo.

Politična situacija je sedaj ta: Radičevci že težko prenašajo Pašičev absolutizem, ki je tem neplodnejši, ker je njegov glavni reprezentant star in nesposoben. Pašič pa se ne počuti dobro v Radičevi družbi ne veruje mu, preveč mu je nesiguren. Nihče ne ve, da li ne bo zaradi kakšnega aviatičarskega pokreta Radičeve stranke že jutri padel vladni zrakoplov na zemljo in se razbil. Zato se je že začelo v obeh taborih, dosedaj tiho in za kulisami, sedaj javno govoriti o novih volitvah.

SLS SE BO BORILA DO ZMAGE SLOVENSKEGA LJUDSTVA.

Slovenska ljudska stranka se ne boji nobenih volitev, samo svobodne kakor zahteva zakon, morajo biti. Njen program je zgrajen na načelih krščanskega socializma in solidarizma. Z njim lahko vsak dan stopi pred narod tudi v volivni borbi. Slovenska ljudska stranka ostane zvesta veri svojega ljudstva, bo vodila do zmage slovenski narod, do njegove avtonomije, se bo borila za vsakdanji kruh vseh stanov ter za veliko politično svobodo v demokraciji urejeni državi.

Za dr. Korošcem je govoril poslanec Vesenjak o gospodarskih vprašanjih. Njegova zanimiva izjava je bila sprejeta z navdušenjem. Jugoslovanski klub se je izrekla zaupnica a katoliškemu episkopatu izraz udanosti v njihovi borbi za vero in cerkev. Izvolil se je nov obralni odbor za Ptuj—Ormož, in njegovim predsednikom ugledni kmetovalec g. Vršič iz Sv. Meka pri Ptuj.

Za zimsko sezono

smokinge, žakete, frak po vseh prejšnjih modnih svetla iz najfinerega angleškega boga izgovarja izredno ugodno trdka

Drago Schwab — Ljubljana.

mu Italijanski emu narodu. V teh sistemih se včasih prav lepo zrcali ideologija, skratka, vsa duševnost Italijanov.

In ravno način, kako se hoče Italija in nebiti slovenskega učiteljstva, je v tem popludu zelo značilen. Večina slovenskega učiteljstva je bila lanske leto potrjena: le nekateri so morali s trebuhom za kruhom drugam. Čemu bi odstavljali slovensko učitelje z zakoni in odloki, ko je vendar toliko drugih sredstev in sicer bolj diplomatskih na razpolago?

Slučaj g. B., učitelja v Boljancu, je menda v nekem oziru dosegel rekord. Radi tega je v budl množico hrupa celo v italijanskih krogih. G. B. je bil že več let šolski voditelj v Boljancu. Ko je bil v smislu Gentilejeve reforme uveden v prvi razred ljudskih šol italijanski učni jezik, je bil nameščen v Boljancu za italijanske g. Pace. Te učitelje za italijansko imenujejo danes na Primorskem »specialiste«. Navadno so to kake bivši podčastniki, ki so napravili »pikete« iz italijanske; v ostalem nimajo nkeake strokovne izobrazbe. Umevno je, da ti »specialiste« ne prinašajo miru na kmete. Poleg občinskih komisarjev tvorijo prve predstraže italijanstva v slovenskih krajih. Pred njimi se tresejo župani, poštni uradniki in v prvi vrsti slovenski učitelji. K njim pridejo karabinerji po informacije. Saj takega »specialista« najde povsod: prisluškuje v gostlini, v gledališki dvorani, na shodu: nato »poroča«. So tudi izjeme, a te so zelo redke.

G. Pace gotovo ne spada med izjeme, bar

je imenino p k a c i a časa svojega delovanja v Boljancu. V družbi z neim drugim specialistom sta pred letimi 7 meseci pretenli slovenskega voditelja B. Nato sta bila g. Pace in g. B. suspenzirana. Uvedla se je preiskava G. Pace je bil seveda »opet« nameščen, proti g. B. pa se je preiskava nadaljevala in g. B. je z družbo 5 oseb prejel le polovično plačo. Disciplinarne »preiskave« ni bilo nikdar konec, tako da je bil učitelj B. prisiljen iskati kruha drugje. S tem je za narodovovalna politika dosegla svoj cilj: da učitelj meni na Primorskem, G. Pace je bil sicer že začasno imenovan za šolskega voditelja v Boljancu, a s tem še ni z dobil svojih maščevnosti. Treba je bilo še bolj potlačiti g. B. in sebi zagotoviti mesto šolskega voditelja.

Zgodilo se je nekaj čudnega: vsaj občinskemu ko isarju v Boljani, ki je tudi fašist, se je to čudno zdela. Za Slovane na Primorskem pa ni bilo to nič posebnega. G. Pace, ki ima ključ do podstrešja, kjer se brani italijanska zastava, je pretekle soboto pozval »prago« g. B., naj mu sledi v podstrešje. Tu ji je z žalostnim obrazom pokazal italijansko trobojnico, ki je bila na nekaterih mestih prebrana. Gospa je nekaj ko obstala, na kar je g. specialstu svetovala, naj dogodek takoj javi karabinerjem. Zastavo je videla tudi domača služkinja.

Druzi dan v soboto je gospo zaslial občinski komisar v navzočnosti karabinerjev. Pozval jo je v šolsko sobo in ji očital, če pokazal trobojnico. Gospa je z začudenjem po-

gledala zastavo, ki ni bila raztrgana samo na nekaterih mestih, karor prejšnjega dne, ampak vsa zmečkana in pomazana z mastjo. Katera žena bi ne vztrajala v takem trenutku nad človekom, ki je hotel na taki način ugoditi njenemu možu? Da ni komisar pozval g. Pace naj se odprni, bi bilo prišlo gotovo do neprijetnega incidenta. G. Pace se je pobral iz sebe.

»Gospa ali se upate priseči na vaše otroke, da ni bila zastava večeraj tko zmečkana in pomazana?« »Da, g. komisar! O tem lahko pričata služkinja in moja hčerka.«

Komisar je zamisljen z glavo: »Torej je vendar mogoče, da je g. Pace sam razrezal in pomazal zastavo?«

Vse zimsko blago

za moške, ženske, ranlane, ulstre i. t. d. se prodaja od danes naprej

10—15% ceneje

v razposiljalnici

Josip Ivančič
Ljubljana, Miklošičeva c. 4

ne zamudite ugodne priložnosti

imaš li srečko dilaške loterije?

Gospodarsko upropaščenje Slovenije.

Svoj govor v skupščini 28. t. m. je poslaneec Sernec zaključil s temi-le izjavami:

>Mi Slovenci se že dolgo ne moremo ubraniti vtisa, da obstaja faktilčno tendenca, vsaj gotove struje, ki nas hoče iz kateregakoli vzroka politične ali gospodarske narave gospodarsko pritisniti k tlom.

Davčni vijak v Sloveniji.

Uvodoma priznam, da se v Belgradu nam pram nam marsikaj dogaja, kar ima izvor le v nepoznanju naših razmer, kjer obstaja navidezno neprijateljska tendenca napram Sloveniji. A če človek tak dogodek natančneje preišče, pride do spoznanja, da izvira ali iz nevednosti ali iz prirčenega oziroma priučenega formalizma. Mnogo je tega, a vse nikakor ne. Priznavam nadalje, da se ne sme vse, kar se s strani davčnih oblasti v Sloveniji dogaja, staviti na konto g. finančnega ministra v Belgradu. Mnogo tega se mora vknjižiti na debet naših domačih slovenskih uradnikov, ki v svoji prirčeni vestnosti in uradniški vnemi streljajo izdatno preko cilja, ki ga jim stavi budget in finančni minister. Tudi to prepričanje se danes v slovenski javnosti izraža. Ne maram o tem nadalje govoriti, apeliral bi tozadevno le na g. finančnega ministra, ki beleži v drugih pokrajinah gotovo znatne davčne zrostanke, da se v svrhu izterjanja teh posluži slovenskega davčnega uradništva. Nemara bi nam nekoliko odleglo, državna blagajna pa bo imela gotovo dobiček od tega, kajti boljših rok za navijanje davčnega vijaka v celi naši kraljevini ne dobi, in pri nas tozadevno nismo skrajne meje le drsegli, temveč že prekoračili. (Iv. Vesenjak: To je fiskalično rabeljstvo!)

Ljudje, ki protestirajo sami proti sebi.

Slovenija je finančno izmzgana. (Franjo Smodej: kakor ni bila še nikdar!) To je faktum, ki stoji. Doprinešal bi lahko nešteto številčnih dokazov za to. Tega ne bom storil. Prepuščaj to naslednjemu govorniku našega kluba. Kot simptomatično vam hočem iz političnega življenja navajati le to, da so naši samostalni demokratje že ob času, ko so sami sedeli v Belgradu v vladi in v tem domu glasovali za dvanajstine in za obremenitve Slovenije, doma na Slovenskem prirejali shode, na katerih so proti vladi demonstrirali in protestirali proti davčnim bremenom. Gospoda, če mora človek sam proti sebi protestirati, je to gotovo mučno. Simptomatično je pa to v toliko, ker edini odgovor na vprašanje, zakaj so to storili, leži v tem, da so dobro čutili, da se jim izpodmaknejo vsa politična tla ravno pri tem vprašanju. Gospoda mo'a. davčne strune so danes v Sloveniji tako napete, da posaj vprašanje obdavčenja, oziroma zmanjšanja davčnih bremen načelno vprašanje med zastopstvom slovenskega naroda in vladno večino.

In če se vprašamo, zakaj se vodi proti Sloveniji ta silna finančna politika, lahko na to vprašanje odgovorimo na različne načine, če že a priori opuščajmo razmotrivanje o tem, kar sem ravnkar na ajal kot delni vzrok, to je nepoznanje razmer.

Ali plačujemo vojno odškodnino?

Mogoče stoji Belgrad na stališču, da moramo mi Slovenci plačati vojno odškodnino ali takso za osvobodilni akt. To ni brez verjetnosti, kajti v invalidskem zakonu se že jasno izraža, da morajo na mesto premagane Nemčije prečanski kraji plačati srbskim oficirjem po višane invalidnine. Bratsko to pač ni. (Klici na levi: Gotovo ne!)

Ni izključeno nadalje, da se hočejo pri nas z gospodarskim pritiskom politični uspehi doseči, nas Slovence prisiliti na kolena, da odnehamo v svjem boju proti današnji centralistični upravi. V tem pogledu bi pa bila politika na napačni poti, kajti nesrečna davčna politika zadene, izvemši posamezne slučaje,

vse in danes se že resno razpravlja o enotni davčni fronti, koje konture se že vidijo.

Slovenija molzna krava.

Končno bi navedel enostavni vzrok, ki je obenem radi svoje enostavnosti tudi najbolj verjeten in ta se glasi: Gospod finančni minister rabi denar in ga vzame tam, kjer ga vsled vzorne finančne uprave in poštenosti prebivalstva najlažje dobi. Ali gospoda moja, finančni minister od nas preveč zahteva in — oprostite trivialni primer — krave, ki jo hočete molziti, ne smete ubiti. Vi pa danes naše gospodarsko življenje, in sicer vse panoge, industrijo, obrt, trgovino, kmetijstvo, delavstvo itd. s svojimi davki naravnost ubijate. Ne maram se spuščati v posamezne podrobnosti glede zloglasnega davka, to je davka na ročno delo in glede pravilnika o pobiranju tega davka, ki ga je izdal g. finančni minister in glede katerega smo pršli do preporočanja, da bo breme vsled določbe, kako naj se vpoštevata stanovanje in hrana, za Slovenijo naravnost nezno breme.

Ne maram govoriti nadalje o predmetnem proračunu, ki ne priča o izboljšanja bednega stanja kronskih vpokojencev. S tem vprašanjem se je že sv. j. as temeljito bavil naš bivši poslanec g. Gustinčar in v zadnjem času sta ta predmet izrpnno obravnavala g. dr. Bazala in g. Žebot. Ne bom govoril nadalje, da te dvanajstine ne določajo izplačila dolžnih vsot za invalide, nobenih podpor za obrtne nadaljevalne šole, nobenih kreditov za izplačilo nagrad veroučiteljem, da niso vstavljeni nobeni krediti za podpore ponesrečencem vsled poplavi (Ivan Vesenjak: Poplava je odplavila tudi kredite. — Smeh.) in da tudi ni nobenih kreditov za izplačilo dolžnih razlik uradniških plač.

Kronski vpokojenci.

Kar se tiče kronskih vpokojencev bi omenil samo to, da se nahajajo pri nas vpokojeni pismošče, ki dobivajo 24 Din pokojnine na leto, njihove vdove in sirote pa po 15 oziroma 12 Din. (Ivan Vesenjak: Na deželi morajo obdine podpirati pismošče!) Tozadevno sem stavil vprašanje na g. spo'da ministra pošte in brzjava, ki mi je odgovoril, da je gospod finančni minister načelno pristal na to, da se te pokojnine regulirajo po novem uradniškem zakonu, toda do danes se še ni v tem oziru ničesar storilo. (Ivan Vesenjak: Pri nas vladajo samo načela!) V teh dvanajstinah so postavke za pokojnine znatno povečane. Žal, da nismo dobili od g. finančnega ministra izjave, da so te postavke zato tako povečane, da se more zadostiti zahtevam kronskih vpokojencev v prečanskih krajih.

Skrb vlade za naše ceste.

Eno najvažnejših gospodarskih vprašanj, ki je polnoma izpadlo iz teh dvanajstih, je vprašanje ureditve cest v Sloveniji. V zadnjem zasedanju sem v tem oziru stavil na g. ministra javnih del interpelacijo, a nisem dobil na njo nobenega odgovora. To interpelacijo sem v tem zasedanju ponovil.

Gospoda moja, tu ne gre za nobeno podpero ali nagrado. Mi zahtevamo samo zakoniti prispevek, ki ga mora država plačati za vzdrževanje naših cest. (Ivan Vesenjak: Zahtevamo to, ker smo sami plačali.) Zahtevamo n'zaj denar, ki smo ga plačali. (Ivan Vesenjak: Zadržnja tri leta!) Unikum je to, da država sama ubija pravni čut v prebivalstvu, ki bi ga morala z vsemi sredstvi gojiti in varovati.

Kruto postopanje s prebivalstvom.

Karakteristično za obdavčenje Sloven je je to, kar je že gospod dr. Kulovec naglašal v fin. odboru, da plača Slovenija vseh neposrednih davkov 1/4 ali celo 1/3, prebivalstva pa šteje komaj 1/12 ljudi v državi. Torej plačamo pri vsakem posameznem neposrednem davku naj-

manj polovico preveč. Pri davku razločujemo lahko dvojno, to je predpisovanje in izterjavanje.

Glede predpisovanja bi omenil samo še našo dohodnino. Način, kako se to predpisovanje vrši potom kronske lestvice, kakor je to pri nas izraženo kot terminus technicus, je naravnost nečloveški. Uporablja se še vedno za predpis osebne dohodnine kronska lestvica, namesto da se te postavke čitajo v dinarjih. V zvezi s tem je tudi naša zahteva, da se v smislu zakona o osebni dohodnini zviša ekstenčni minimum. (Janez Brodar: Hočemo ga še znižati.) To pride pri prihodnjem proračunu, s katerim nameravajo o Sloveniji ta ekstenčni minimum znižati, proti čemer že danes najodločneje protestiramo.

Glede izterjavanja davkov naj omenim, da se to izterjavanje vrši na tako nečloveški način, da toliko rubežen in toliko prisiljenih razprodaj posestev in konkurzov kot jih imamo sedaj, pri nas v Sloveniji še ni bilo nikdar. (Klici: Res je!)

Državne licitacije v Sloveniji.

Omenil bi še eno točko, in sicer našo pritožbo glede izvedbe državnih licitacij. Gospod dr. Kulovec se je tozadevno že v finančnem odboru pritoževal, da je Slovenija tudi v tem pogledu zapostavljena. Kadar je še slovenska industrija stavila najcenejše ponudbe, je bila licitacija razveljavljena in še enkrat razpisana. Navedel je, da se je to dogajalo v prometnem ministrtvu in v ministrtvu pošte in brzjava ter je v tem oziru navedel tudi več konkretnih slučajev. Jaz bi te njegove pritožbe samo spopolnil in navedel slučaj, ki zadeva Zebljarsko zadrugo v Kropi, ki izdeluje specifično železniški material. Letos so bile dvakrat licitacije, katerih se je ta zadruga udeležila in obakrat je bila najcenejša glede količine blaga, ki ga je mogla z cizrom na predpisani kratek dobavni rok ponuditi. Obe licitaciji sta se razveljavili in zadruga, ki je brez naročil, je morala odpušiti že 50 delavcev ter stoji pred tem, da bo morala svoj obrat sploh ustaviti, če ne pride — ne vem odkod — kaka nujna pomoč, ali kako večje naročilo, bodo zadurkarji sedaj pred vmo izročni bedi in pomanjkanju. Decembra meseca se ima vršiti zopet licitacija, a dobavni rok 5 ali 6 tednov je tako kratek, da zadruga, ki ni kapitalistično podjetje in ne more na lastni račun delati na zalogo, ne more več oferirati, kot zmore v tem kratkem roku izdelati. Ostalo naročilo bo šlo v inozemstvo. Potreba državnih železnic je pa tolika, da bi bila zadruga lahko celo leto dovolj zaposlena. (Franjo Smodej: Pa onda nema zarade, nema korupcije — Stjepo Kobasica: Ko je kriv? — Franjo Smodej: To moraš ti bolje vedeti, nego jaz!)

Gospoda moja, končam svoja izvajanja z izjavo, da se čutimo Slovenci politično in kulturno zapostavljeni in gospodarsko eksploitrani. Radi bomo jaz in moj klub glasovali proti predloženim dvanajstnam. (Dolgotrajno burno odobravanje in pleskanje na levi. — Govorniku čestitajo.)

Naši javnosti!

K pomembnejšim datumom ljubljanske univerze se je pridružil 21. november, ko so si ljubljanski visokošolci ustanovili svojo reprezentanco — Svet slušateljev ljubljanske univerze.

Tako se je uresničila že od postanka univerze sem immanentna ideja izključno stanovske, nadstrankarske in nepolitične organizacije študentstva, s programom porojenim iz skupnih stanovskih potreb. Enotna volja akademikov je v Svetu zadobila svoj izraz, njihove skupne želje tolmača napram javnosti in merodajnim činiteljem. Svet SLU znači velik korak v napredku akademikov in se bo ugodno odražal v razvoju univerze same. — Akademika omladina se zaveda vloge, ki ji jo je usoda dodelila v narodu in državi za

bodočnost. Zanj se hoče temeljito pripraviti, zakar pa mora biti jaka, to je predvsem socialno in duševno neodvisna. Lastna organizacija naj rešuje skrbi, ki tarejo vsakega visokošolca.

Prospeh univerze, čim intenzivnejši študij, skrb za zdravstvo, ugoden gnotni položaj, primerni odnosi do javnosti in drugih činiteljev, vse to so najvažnejša izmed vprašanj, vezanih na bistvo visokošolskega stanu. Javnost, njene institucije in vsi prizadeti naj se zato odslej v vseh stanovskih zadevah in stvareh, ki se tičejo vsakega akademika, obračajo izključno le na Svet SLU kot predstavništvo ljubljanskih visokošolcev.

Zdrava moč posameznih plasti jači celoten narod sam. Ugodni položaj mladine, bodoče inteligence in voditeljeve naroda je pa s socialnega vidika tako splošno važna činjenica, da Svet SLU upravičeno prosi in pričakuje prijaznega odziva v narodu, ter moralne in dejanske podpore celokupne javnosti. Le tako bo omladina mogla vztrajati na začrtani poti resnega dela.

Svet slušateljev ljubljanske univerze.

FANTOVSKI DAN V KONJICAH.

V nedeljo, 6. t. m., se je vršil za konjiško dekanijo fantovski dan. Ob 8 je imel cerkveni govor dr. Jeraj, na kar je daroval mil. g. arhidiakon Fr. Hrastelj sv. mašo, pri kateri je domači moški zbor lepo pel ubrane pesmi pod vodstvom g. organista Smogavca. Po sv. maši je okrog 230 fantov, mladih korajžnih in veselih, ki so prišli tudi iz oddaljenih župnij, naplino prostorno dvorano Društvenega doma. Kljub ostri zimi so bila naša srca toplaj od p. dučnih in navduševalnih besedi govornikov. Govoril je prof. Ivan Prijatelj o državljanski in politični vzgoji; govoril je o poslanstvu in namenu države, govoril je o lepoti in bogastvu naše države, ki je vredna vse naše ljubezni. Računal nam je pomen politike za državo, za narod in za p same nika, predvsem pa nam je razlžil pravilno stolšje katoličanov do političnega udejstvovanja. Po njegovem govoru je bila živahna debata, v kateri so udeleženi izrazili željo, da naj bi se slična predavanja še prirejela, posebno o naši ustavi. Za njim je v vnešenih besedah govoril g. Stabej, domačin konjiške župnije, o pomenu in namenu združništva in o medsebojni pomoči, ki naj temelji na Kristusovem nauku. Zlubi svojega bližnjega, ka or samega sebe. Zadnji govornik, dr. Jeraj, nas je v t plih in globoko v srce segajočih besedah navduševal za pravo fantovsko vzgojo, ki naj se začne že v zgodnji mladosti in nadaljuje v mladeniških letih. Poudarjal je viteštvo, ki naj ga katejo naši fantje povs d in napram vsem. — Tečaj je res lepo uspel, za kar budi izrečena vsem, ki ko k temu pripomogli, najlepša zahvala.

Praktična božična darila

Vam nudi modna korekcija
JOS. ROJINA — LJUBLJANA.

Automobilna industrija.

Ko je Elwood Haynes, oče »kockice brez konja«, oni spominski dan v mecu juliju 1894 privlekel na glavno cesto čudno in smešno svoje vozilo, se mu izvestno niti senjalo ni, kako silno se bo razmahnila avtomobilska industrija. Ko je umrl pred par meseci, je bil v Severni Ameriki po en avtomobil na vsakih šest ali sedem prebivalcev. In kar se tiče brzine, ni nobene primerne med prvotnim avtomobilom in današnjimi vozovi. Prejšnji je dosegel brzino šestih milj na uro. Na dirkališčih pa so dandanes drzni vozniki s svojimi dirkalnimi avtomobili dosegli brzino čez 150 milj na uro.

Pred par tedni so prinesli washingtonski listi poročilo, da je bilo koncem julija 1925 v tej deželi 17.716.709 registriranih avtomobilov. Za to številko se skriva povest o razvoju moderne avtomobilske industrije v Ameriki. Ni namen tega članka pripovedovati zgodovino tega razvoja, zakaj treba bi bilo za to več knjig. Ali že nekaj vrstic o tej velikanski industriji bo zbujalo v nas občudovanje in strmenje.

Danes stoji avtomobilska industrija na prvem mestu izmed vseh tvorniških podjetij v Zedinjenih državah. Pred kratkim je prekosila najbližjega svojega tekmeča, industrijo železa in jekla v vrednosti skupne produkcije. Čez tri milijone ljudi je posredno ali neposredno v službi avtomobilske industrije. Za

prevoz vse letne produkcije je bilo treba nad dva milijona železniških voz.

Odveč bi bilo poudarjati, da je bil razvoj te industrije čudovito hiter. V letu 1894. je produkcija znašala 4 avtomobile, naslednje leto se je izdelalo 25 avtomobilov leto pozneje pa 100. Leta 1897. je znašala produkcija 1000, leta 1916. pa že več kot milijon avtomobilov, a lanske leto je zapustilo avtomobilskotvornice čez 3.500.000 avtomobilskih vozil!

Zedinjene države popolnoma obvladujejo ves svet glede izdelovanja avtomobilov. Skoraj 90 odstotkov vseh avtomobilov se tukaj izdelata. Francija je najbližji tekmeč toda njena produkcija lanske leto ni znašala več kakor 145.000 avtomobilov. Na Angleškem so jih naredili 80.000, na Laškem 35.000, na Nemškem 18.000, da omenimo le poglavitne dežele na svetu glede avtomobilske industrije.

Zedinjene države imajo tudi v rabi največ avtomobilov v primeri s prebivalstvom. Povprečno pride tukaj po en avtomobil na vsakih šest prebivalcev. Za Zedinjenimi državami pride Kanada z enim avtomobilom na 14 ljudi. V naslednjem redu je isto razmerje v nadaljnjih deželah nastopno: Nova Zelandija 21, Avstralija 28, Angleška 57, Francoska 69, Danska 71, Argentinja 73, Belgija 82, Švedska 96, Uruguay 96 itd. Med drugimi deželami naj omenimo Norveško z razmerjem 126 (ljudi na en avtomobil), Nemčijo 272, Finsko 566, Italijo 409, Češkoslovaško 1068, Ma-

žarsko 1724, kraljevino SHS 2013, Poljsko 2280, Litvo 4070 in Rusijo 8896.

Avtomobil je kompliciran stroj, ki je sestavljen iz velikega števila raznih delov in pritliklin. Pod pritiskom modernih zahtev industrije po najvišji izdatnosti je prišlo do specializacije in standardizacije avtomobilskih delov. Vendar je avtomobil še vedno produkt, čigar sestavine prihajajo iz mnogih virov. Avtomobilske tvornice se dandanes navadno specializirajo le v izdelovanju nekaterih delov. Tako imamo posebne tvornice za izdelovanje baterij, druge za osi, zobčasta kolesa (gear), vijake itd., zopet druge za kolesa karburatorje, električne aparate, obroče in dr.

Da se producira trije milijoni in pol avtomobilov v enem letu, je treba ogromne množine sirovin. Torej ni nič čudnega, da ameriška avtomobilna industrija porabi skoraj polovico vsega aluminija v tej deželi. 52 odstotkov vse tukajšnje produkcije najboljšega debelega stekla (plate glass), 69 odstotkov vsega usnja in tapetarstva, 80 odstotkov vsega kavčuka (rubber) itd. poleg 80 odstotkov vsega gazolina iz ameriških rafinerij. Človeški material, ako smemo rabiti to besedo, ni nič manj veličasten. Tvornice za avtomobile zaposlujejo tretjino milijona delavcev. Za avtomobilske dele in pritlikline se potrebuje nadaljnjih 300.000 delavcev. Tvornice obročev (tires) zaposlujejo kakih 115.000 delavcev. Približno 400.000 ljudi se posvečuje razpečavanju in prodaji in da tako ogromna množina

avtomobilov ostane v obratu, dela čez 300.000 popraviljačev v garažah širom Zedinjenih držav. Vsega skupaj je več kakor tri milijone ljudi, ki so posredno in službi avtomobilstva in neposredno še nekoliko sto tisoč več.

Novinarski koncert.

Koncert, ki ga je 1. t. m. priredila ljubljanska sekcija INU, ni bil samo prilžno tak prireditel, marveč glasten dogodek, ki dopušča i ko važne vpoglede v naše glasbeno življenje, da ga moramo pobižje premostriti.

Poleg čist estetskih vrednot je tudi koncert vzporedbo širih najbolj ambicioz nih ljubljanskih pevskih društev. nove, še neizvajane Adamičeve, Kimovčeve in R vnikove skladbe, ki potujejo celo in izgleda Orkestralnega društva, kar vse deloma odpira nove vidike na glasbenem terenu.

HED. ŠARC
LJUBLJANA, SELENBURGOVA UL. 5.

Sv. Barbara, Patrona rudarjev sv. Barbara so obhajali v nedeljo. Udeležba rudarjev z godbo in zastavo na čelu je bila pičla. Pogrešalo se je uradništvo, ki bi s svojim zgledom privabilo k temu delavskemu prazniku tudi delavstvo. — Popoldan je priredila rudarska godba v Delavskem domu veselico proti vsiljenim. Tudi te niso v predvojni časih nikoli pobirali, nego je v rudniški restavraciji uradništvo vzajemno z delavci obhajalo godbo sv. Barbare kot svoje zaščitnice.

Državni proračun za leto 1926-1927.

I. Državni dohodki.

Pri vsakem proračunu se morajo najprej ugotoviti izdatki, da se ve, koliko morajo znašati dohodki, da se more najti pokritje, da se doseže — proračunsko ravnotežje. Pri nas smo pa dobili najprej v roke budžet dohodkov, glede budžetov izdatkov posameznih ministrstev se šele vrše — pogajanja med finančnim ministrom in resornimi ministri.

Državni dohodki so proračunani na 12 milijard 900 milijonov dinarjev, so za 2 milijardi 495 milijonov dinarjev večji ko dohodki leta 1924/25 in za 648 milijonov dinarjev večji ko krediti odobreni v treh štirimesečnih dvajsetih letih za leto 1925/26. Državni dohodki ob- stoje iz:

1. neposrednih davkov,
2. posrednih davkov,
3. monopolov,
4. dohodkov državnega gospodarstva,
5. raznih dohodkov.

1. Neposredni davki.

Neposredni davki znašajo 1 milijardo 856 milijonov dinarjev ali 14% vseh državnih dohodkov, dočim so v zadnjem budžetu znašali 1 milijardo 369 milijonov dinarjev ali 13% vseh državnih dohodkov. Povečanje je posledica povišane invalidskega davka, novega komorskega davka, novega davka za ročne delavce in novega davka na plače, ki se uvaja v budžetu za l. 1926/27. Po članu 122. finančnega zakona za proračunsko leto 1926/27 morajo plačati vsi uradniki, častniki in upokojenci neposredni davek od osnovne in položajne plače, oz. penzije in to:

uradniki in častniki izven kategorij 5%,
uradniki in častniki v kategorijah 4%,
poduradniki, podčastniki in sluge 3%.

Razdelitev neposrednih davkov v budžetu za l. 1924/25 in 1926/27 nam prikazuje sledeča tabela:

Neposredni davki

	Budžet 1924/25	Budžet 1926/27
	milijon Din.	milijon Din.
Vojvodina	169.—	193.—
Slovenija	70.—	83.1
Hrvaška	137.3	115.4
Srbija s Črno g.	171.6	173.2
Bosna	55.2	75.7
Dalmacija	15.9	21.9
	619.—	652.3

davek na posl.	200.—	250.—
promet ¹	50.15	160.—
inv. davek	500.—	500.—
dokl. (500, 30%)	80.—	0.1
komorski davek	168.6	45.—
vojna taksa	1369.15	1856.—
davčni zaostanki		
davek na plače		

¹ Predpis davka v Vojvodini je večji ko v drugih pokrajinah radi velikih zaostankov od leta 1919. naprej.

² Ker ni v tej postavki davčnih zaostankov, kakor v budžetu za leto 1924/25, je za Slovenijo proračunano za 25.4 milijone dinarjev več ko za leto 1924/25.

³ Ti davki niso po pokrajinah razdeljeni.

Miklavžev večer. Prvi nastop v novi dvorani Društvenega doma, ki je gotova izjemna nekak malenkost, je imel dramatični odsek s prireditvijo Miklavževega večera. V ta namen so se napravile nalašč za ta večer nove kulise, ki kažejo v gornjem delu nebesa, v dolnjem pa pekel. Naš Joža Homolak je sestavil kratek igraček pekla. Darov je bilo letos nepričakovano veliko. Dvorana je okusna, posebno jo diči galerija. Glavno pa je, da je zelo akustična.

Ako vzamemo v poštev, da je Slovenija v letu 1924. plačala davka na poslovni promet eno četrtino, Srbija pa le eno šestino v celi državi vplačane vsote, ako uvažujemo, da je Slovenija v letu 1924. plačala invalidskega davka 19%, Srbija pa le 15% v celi državi vplačane vsote — isto razmerje je ostalo i v letu 1925., — izgleda razdelitev neposrednih davkov po proračunih za l. 1924/25 in 1926/27 sledeče:

	Na prebivalca po proračunu za	1924/25	1926/27
Slovenija:			
neposredni davek	66.29	78.69	
davek na posl. promet	47.35	59.19	
invalidski davek	9.01	28.03	
	122.65	165.91	
Srbija:			
neposredni davki	39.64	40.02	
davek na posl. promet	7.7	9.63	
invalidski davek	1.74	5.55	
	49.08	55.20	

Razmerje med po budžetu določenimi neposrednimi davki za Srbijo s Črno goro in Slovenijo je bilo v l. 1924/25 49:122, v novem budžetu pa je 55:165. Dočim je prišlo v letu 1924/25 dva in pol krat toliko neposrednih davkov na Slovenijo ko na Srbijo, pride v proračunu za l. 1926/27 na Slovenijo trikrat toliko ko na Srbijo!

Poglejmo nekatere vrste neposrednih davkov za Slovenijo! Po proračunu je povečan hišno-najemninski davek od 1.2 milijona dinarjev na 5.04 milijona dinarjev, pridobnina od podjetij, obvezanih javno polagati račune od 2.8 milij. Din na 6 milij. Din, dohodnina od 18.5 milij. Din na 24 milij. Din. Povečane so doklade na hišno-najemninski davek od 960 tisoč dinarjev na 3.3 milij. Din, na pridobnino od podjetij od 2.6 milij. Din na 5.4 milij. Din, na rentabilitetni prinos od 1 milij. Din na 4 milij. Din, na dohodnino od 14.4 milij. Din na 21 milij. Din. Zamudne obresti so bile proračunane v prejšnjem budžetu z 380.000 Din, v novem pa z — 1.200.000 Din. V prejšnjem budžetu se je označila kot vsota davčnih zaostankov v Sloveniji 12.3 milij. Din, v novem budžetu je postavka za davčne zaostanke v celi državi v skupnem znesku 168.6 milij. Din.

2. Posredni davki.

Posredni davki znašajo 3 milijarde 646 milijonov dinarjev, so za 395 milijonov dinarjev večji ko v zadnjem proračunu. Povišane so takse za skoro 200 milijonov Din, trošarina za 179 milij. Din, carina za komaj 17 milij. Din. Dohodki iz carine niso točno navedeni, bodo gotovo znatno večji, ker je uvozna carina po novi carinski tarifi povprečno za 100% povišana, a odpade le 1/10 v prejšnjem proračunu določene vsote vsled ukinitve enega dela izvoznih carin.

3. Monopoli.

Dohodki monopolov so proračunani na 2 milijardi 426 milijonov Din, so za 90 milijonov dinarjev večji ko v prejšnjem proračunu. Povečani so dohodki monopolov soli radi poviša-

nja cene soli za 66.6 milij. Din, cigaretnega papirja za 28 milij. Din, smodnika in dinamita za 4 milij. Din, tobaka za 17 milij. Din, dočim so zmanjšani dohodki monopola petroleja za okroglo 8 milij. Din, vžgalic za okroglo 20 milij. Din.

4. Dohodki državnega gospodarstva.

Ti dohodki znašajo 4 milijarde 841 milij. dinarjev in so za 1 milijardo 475 milij. Din večji ko v prejšnjem proračunu.

Največjo postavko in to 3 milijarde 250 milijonov dinarjev tvorijo dohodki železniškega ministrstva, kateri so povečani za 1 milijardo 161 milij. Din. Ministrstvo pošt daje 500 milij. dinarjev. Gozdovi in rudniki dajo 630 milij. dinarjev. Dohodki slovenskih rudnikov (Velenje in Zabukovca) so proračunani z 25.6 milijoni dinarjev, prej 27.3 milij. Din, državnih gozdnih domen v Sloveniji z 399.000 Din, prej 615.000 Din, gozdnih domen verskih fondov 1.9 milij. Din, prej 5.1 milij. Din. Dohodki drž. posestva Belja so proračunani z 253 milij. Din.

5. Razni dohodki.

Ta vrsta dohodkov je proračunana z 129.6 milijonov dinarjev, je večja za 47.7 milij. Din. Glavno postavko tvorijo kazni, katere nalaga ministrstvo financ, v znesku 21 milij. dinarjev. Gledišča dajo 12 milij. Din dohodkov in sicer gledišča v Belgradu 4 milij., Zagrebu 6 milij., Ljubljani 2 milij. Din, v prejšnjem budžetu je dalo gledišče v Belgradu 3 milij., v Zagrebu 3 milijone, v Ljubljani 1 milijon Din dohodkov.

Dohodki bolnic v Sloveniji so proračunani z 3.9 milij. Din, kakor v zadnjem proračunu, dočim so dohodki bolnic v Srbiji s Črno goro in Vojvodini proračunani le z 6.1 milij. Din.

Kakor v prejšnjih proračunih, je tudi v tem proračunu Slovenija pretirano obremenjena. Povišanje skoraj vseh vrst neposrednih davkov, razum zemljiškega davka, bo dalo povod našim pregorelim davčnim oblastem, da bodo davčni vijak še huje navijali ko v zadnjem letu. Celo leto protestira Sloveja brez razlike proti pretiranemu davkom, proti davkom, ki ne odговarjajo davčni obremenitvi v drugih pokrajinah, a kljub temu predloži sedanja vlada proračun, v katerem poviša neposredne davke za Slovenijo za preko 25 milijonov dinarjev; večja obremenitev Slovenije po proračunu znašala nad 100 milijonov dinarjev, po dejanskem plačilu pa gotovo dvakrat toliko. Z ozirom na predloženi proračun dohodkov nastane vprašanje: Ali morejo slovenski poslanci tako vlado podpirati, za tak proračun glasovati? Vlad. Pušenjak.

Za 10 dinarjev dobiš motor ali kolo, če kupiš srečko sportne loterije Jugoslovanske Matice. Zrebanje se vrši v najkrajšem času — 20. t. m. Dobitki obsegajo dve milijoni koles in 25 navadnih moških in ženskih koles iz znamenite francoske tvornice Peugeot. Srečke po 10 Din so na prodaj pri vseh podružnicah Jugoslovanske Matice v Sloveniji, v vseh ljubljanskih trafikah, v Tiskovni drugi, Matični knjigarni in v pisarni Jugoslovanske Matice, Šelenburgova ulica 7/II.

Iz Primorske.

Promocija. Na vseučilišču v Padovi je promoviral za doktorja prava odlični kulturni delavec g. Janko Kralj. Naše najiskrenejše častitke!

Sestdesetletnica zaslužnega goriškega duhovnika. Sestdesetletnico svojega rojstva je praznoval te dni g. France S. Šmid, eden izmed najdelavnejših in najzaslužnejših duhovnikov goriške nadškofije. Rojen je bil v Zelenikah na Kranjskem; študiral je v Ljubljani, Beljaku in Bocnu, kjer je na tedaj sloveči tamkajšnji gimnaziji položil zrelostni izpit z odliko. Nato je odšel v vojaško službo in pri

«cesarskih lovcih» postal poročnik. Pa mu ni dalo miru; izstopil je in se vpisal na medicinsko fakulteto na Dunaju. Toda tudi tu še ni bilo pravo mesto zanj; odšel je v goriško semenišče in l. 1892. pel v Železniki novo sv. mašo. Nato je služboval po raznih krajih: v Cerknem, Marjinem Celju, Leskovcu in Gor. Branici; povsodi se je vsega posvečal delu za ljudstvo in snoval ter vodil gospodarske in prosvetne organizacije. Dosegal je najlepše uspehe in užival spoštovanje tudi pri nasprotnikih. Udejstvoval se je tudi literarno in sodeloval v mnogih domačih in tujih katoliških revijah in listih, a vedno pod psevdonomi. Bil je prijatelj dr. Krekov, dr. Lampetov in dr. Gregorčičev. Goričani ga štejejo med svoje najboljše može.

Iz Koroške.

Matrike na Koroškem. »Koroški Slovelec« poroča: C. kr. deželna vlada je dne 3. julija 1896, št. 3335, potom okrajnega glavarstva v Celovcu, št. 17.763, z dne 7. julija 1896 naznanila, da ima vsak pravico, svoje skazeno in popačeno slovensko ime pisati v pravilnem slovenskem jeziku. Za to ni treba niti dovoljenja od višje pristojne oblasti. Voditelji matrik so upravičeni, v matrikah sami po nemškotarsko popačena imena popraviti. Samo radovedni smo, ali je velikovškemu okrajnemu glavarju Friedlu znan ta odlok. On ukazuje župnim uradom po svoje in ravno narobe.

Umrli je v Celovcu znani ugledni trgovec Amand Prosen, po rodu Slovenec iz Petrinja. Svoj narod je spoštoval, dasi je vzrastel med celovškimi Nemci, in je obsojal nemško nacionalistično gonjo. Bil je veren mož in v njegovi hiši so se spoštovali krščanski običaji. N. v. m. p!

Duhovniške izpremembe. Premeščeni so: provizor Lenart Trabesinger za provizorja na Dječje, kaplan Jakob Mošic za provizorja v St. Jur na Zili, kaplan Josip Wutte za kaplana v Dobrovas.

Socialni demokrati proti nemški nacionalistični gonji na Koroškem. Povod zadnjih hujšaskih zborovanj Heimabunda na Koroškem proti Slovincem opozarja »Arbeiterwille« na nevarno početje teh dveh nacionalističnih organizacij in zahteva, da jih oblast razpusti.

Zakaj bi morala jaz tako drago plačevati šiviljo! Naročim rajši par srečk loterije »Kato-liškega doma« v Ljutomeru pa dobim lahko za 5 Din novi šivalni stroj. Naučila se bom šivati, pa bo konec. Tako je govorila sosedova Micica sama pri sebi. Še tisti dan je naročila 5 srečk. Sedaj še samo čaka dneva zvečanja v veselem upanju. Bog ji daj srečo! Kaj pa ti Franček? Bi se ti ne hotel rajši voziti na kolesu, ko, da hodiš vedno peš po tako gladki cesti. Za 5 Din lahko dobiš novo kolo, ako kupiš srečko ljuto-merske loterije. Stori to hitro! Če pa kupiš dve srečki, lahko dobiš poleg kolesa še srebrno žepno uro.

Novice iz Amerike.

Staunton, Ill. Z delom se je pričelo nekoliko bolje. Zdaj delamo po štiri dni v tednu. Saj je pa tudi treba, da se bo nakopalo več premoaga, ker zima že prav po sibirsko pritiska.

Denver, Col. Tukaj je umrl po kratki bolezni Franc Šiškar. Doma je bil z Notranjskega iz vasi Rakitna. Pri nobenem društvu ni bil, pa denarja tudi ni imel. Bil je zavarovan v tukajšnji topilnici, kjer je delal. Ker je bila zavarovalnina narejena na njegovo sestro, živečo v stari domovini, ga je pokopala okrajna oblast, pa se ne ve ne kdaj ne kam. Zopet en dokaz več, kako potrebna so podpora društva.

Tower, Minn. Tu se je poročil dne 8. novembra Franc Tekavec s Slovenko Marijo Zobeč, ki je iz jako ugledne tukajšnje Zobečeve družine. Zobečevi imajo lepo trgovino z mešanim blagom. Mladi par si bo postavil nov dom v Soudanu, kjer je Tekavec zaposlen pri Oliver Iron Mining Company.

Cleveland, O. Iz naše slavne metropole imamo vedno kaj poročati. Z ene strani ju-namo z velikimi prireditvami, na drugi strani pa bridko občutimo belo ženo, ki se pojavi zdaj tukaj, zdaj tam. Umrli je namreč Jožef Starniša, doma iz vasi Trebčega v žužemberški župniji. V Ameriki je živel 33 let. Druga žrtev smrtnih kose je bila Frančiška Stanko, rojena Videnič. Rajna je bila vdova od l. 1909. Živela je s hčerama Marijo in Rozo. Smrtno se je ponesrečil mladi fant poln veselja in življenja J. Ivančič. Vozil je truck. Nasproti je prišel voz s konji. Neareča je hotela, da je zadel ob drog na vozu in se tako poškodoval na levi strani telesa, da je na potu v bolnišnico umrl. Ivančičevi so priredili sinu izprevod v Irski cerkvi, kjer je mladenič služboval štiri leta za ministranta. Na zadnji poti ga je spremlilo lepo število slovenske moške mladine. Z naglo smrtjo je odšel v večnost 60letni stari trpin Martin Stupica. Zlobni voznik velikega trucka ga je

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8 zvečer

Sreda, 9. decembra: ZAPELJIVKA. Red A. Četrtek, 10. decembra: KRPAJN LAJŠI. Red B. Petek, 11. decembra: PROFESOR STORICIN. Red E. Sobota, 12. decembra: Zaprtlo. Nedelja, 13. decembra: PROFESOR STORICIN. Izv. Pondeljek, 14. decembra: ZAPELJIVKA. Red C. Torek, 15. decembra: Zaprtlo.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer

Sreda, 9. decembra: DON JUAN. Red F. Četrtek, 10. decembra: EVA. Red D. Petek, 11. decembra: Zaprtlo. Sobota, 12. decembra: RIGOLETTO. Gostovanje gospe Olge Olgine. Izven. Nedelja, 13. decembra ob 3 popoldne: NETOPIR. Izven. Pondeljek, 14. decembra: Zaprtlo.

Gostovanje gospe Olge Olgine. V soboto, dne 12. t. m. nastopi v operi v vlogi Gilde v »Rigolettu« gospe Olge Olgine, odlična poljska umetnica, koloraturna, sopraga poljskega konzula v Zagrebu. Pri tej predstavi poje vlogo Rigoletta g. Holodkov. Ta vloga spada tako pevsko kakor igralsko med njegove najboljše kreacije. Predstava bo izven abonmanov.

Prihodnji premijeri v drami Narodnega gledališča v Ljubljani bosta Andrejeva »Profesor Storice« in Ceha Schönpfluga veselolga »Druza mladost«. Prvo režira g. Skrbinišek, drugo g. Rogoz.

Ljudski oder v Ljubljani

Torek (na praznik) dne 8. decembra ob pol štirih popoldne »Rosa Jelodvorska«, viteška drama v sedmih slikah. Zadnjič v tej sezoni. Pred-

prodaja vstopnic danes od 10. do 12. ure dopoldne in od 2. ure dalje do začetka predstave v pisarni Ljudskega odra.

Prosvetne prireditve.

Slovenska krščanska ženska zveza priredi predavanje v četrtek, dne 10. t. m. ob pol 8 zvečer v dvorani Akademskega doma, Miklošičeva cesta. Članice naj se tega predavanja sigurno udeležijo. Vabljeni so pa tudi prijatelji društva, akad. starejšinstvo, akademiki. Predavanje bo zelo zanimivo, zato pridite v čim večjem številu. Prosvetno društvo Kamnik priredi prihodnji četrtek ob 20 predavanje v kamniškem domu. Predaval bo g. dr. Dominik Zvokelj o Parizu in letošnji pariški razstavi z pomočjo skioptičnih slik. Sv. Jurij ob juž. žel. Vsi prijatelji kat. mladine in častilci Brezmadežne so prijazno povabljeni, da se v obilnem številu udeležijo akademije, ki bo dne 8. decembra po večernicah v Kat. domu in kjer se bo poklonila naša mladina svoji Zaveznici in Materi. — Miklavžev večer je priredilo vodstvo deške in dekliške šole ter bogato obdarovalo pridne šolarje.

Na komornem koncertu, ki ga začetkom prihodnjega tedna priredita pod okriljem Filharmonične družbe brata Zilka in konservatorijski profesor Janko Ravnik, se bodo izvajali sledeči komad komorne glasbe: Vit. Novak: Trio za gosli, čelo in klavir, op. 27; Rih. Strauss: Sonata v esduru za gosli in klavir; Bedřich Smetana: Trio v g-molu za gosli, čelo in klavir. Vse te točke se prvič javno izvajajo v Ljubljani. O posameznih točkah sporeda bomo še poročali; publiko pa obveščamo, da se dobiijo sedeži od srede popoldne dalje v predprodaji v Matični knjigarni.

Knjige in revije.

Vigred. Dekliški list, št. 12. Izšla je zadnja številka letošnjega letnika edinega slovenskega dekliškega lista in s tem je list izpolnil svoje tretje leto. Vsebina: Advent-prihod. — Brezmadežna. — Pravilica o rosi. — Od srca do srca. — Njegov klic (pesem). — Bratje in sestre (povest). — Siroti (božična igra). — Drobci iz gospodinjstva. — Za oči in roke. — Iz zgodovine dekliške telovadbe. — Žena in kulturni napredek v preteklosti. — Ljubez-nivost. — Zrna in pleve. — Raznolika in prikup-ljiva vsebina, kakor nalašč izbrana za naša dekleta. — Prva številka novega letnika izide še pred bo-žičem. Za prihodnje leto ima v načrtu izvirno, dolgo povest (izhajala bo vse leto) »Zdrava roža Marija«, mnogo drugega zabavnega in poučnega čtiva za vse panoge dekliškega življenja. — List, ki je že precej udomačen in pri dekletih zelo priljubljen, prav to-plo pripravljamo. — Cena mu je za vse leto 25 Din (za 10 izvodov pod enim naslovom en izvod za-stonj; pri 15 skupnih naročilih znaša letna naročnina le 20 Din). — Naroča se: Uprava dek-liškega lista »Vigred«, Ljubljana, Ljudski dom.

Cerkveni vestnik.

Kongregacija za gospode pri sv. Jožetu ima prihodnjo sredo 9 t. m. ob pol 8 zvečer v ka-peli obnove posvečenja Materi božji. Polnošte-vilno!

Ljubljanska sodaliteta se snide prihodnjo sredo 9. decembra ob 5 popoldne v semeniški ka-peli in dvorani. Poroča g. prof. dr. Perne: O slu-žabnici božji Anji Katarini Emmerick. Aktualno. — Predsednik.

Poravnajte naročnino!

ARGUS

je naš najboljši domači informativni zavod ima v vseh mestih zanesljive novinarje daje informacije o vsem, posebno pa še o imovnem stanju denarnih zavodov trgovsko-industrijskih podjetij in privatnih oseb ove informacije so točne, izčrpne in brze se nahajajo v Vuku Karadžića ul. 11, Beograd ov telefon je 6-25, a brzojavni nast. Argus

ARGUS

povozil do mrtvega in pustil ležati na cesti z zlomljenimi nogami. Rajni zapuščala žalostno ženo in sina.

Elkhart, Ind. V naši tukajšnji naselbini se dela sicer še precej dobro, a kaj, ko je pa zaslužek tako pičel. Draginja je pa z vsakim dnevom večja, tako da revni ljudje težko izhajajo. Dobri nekdanji časi so minuli in Bog ve, če se še kdaj povrnejo.

Ely, Minn. Zadnjo soboto se je poročil v cerkvi sv. Antona rojak Jožef Plut z Emilijo Kajutovo. Zenin je najstarejši sin Jožefa Pluta in njegove žene Marje. Nevesta je pa hčerka staršev finske narodnosti. Pred par meseci je prestopila iz luteranske v katoliško vero.

Smrtna kosa med ameriški rojaki. V Dorlov, N. Y., je umrla 49 letna Pavlina Kodra roj. Križnik, doma iz Zagorja ob Savi; zapustila je moža in čem otrok — V Orient, Ill., je umrl 30 letni Andrej Petrič, doma s Koroskega. — V Livingstonu, Ill., je umrla 46 letna Marija Klavara, doma s Štajerskega. — V Milwaukee, Wis., je umrla 49 letna Ivana Vihar iz Majšperga pri Pljuju; zapustila je tri otroke. — V Steelton, Pa., je umrl 23 letni Janez Brodnik.

Ljudski oder ima predprodajo vstopnic za današnjo popoldansko predstavo »Roza Jelodvorska«, viteška igra, danes od 10. do 12. ure dopoldne in od 2. ure popoldne naprej do začetka predstave v pisarni Ljudskega odra. Začetek predstave ob pol štirih popoldne. — P. n. občinstvo se opozori, da si vstopnice že v predprodaji preskrbi, ker je pri zadnji predstavi »Roze Jelodvorske« moralo oditi veliko ljudi, ki niso več dobili vstopnic.

Beleške.

Pravi branitelji ljubljanske univerze. Ljubljanska samostojno-demokratska dnevnikarja sta se postavila v pozor braniteljev ljubljanske univerze, da se besno zaganjata v SLS. »Julio« piše, da bi klerikalna stranka iz vprašanja ljubljanske univerze rada napravila plemensko vprašanje, »Slov. narod« pa kleveta in denuncira takole: »SLS razvija program, ki se lahko imenuje program demokracije vsake skupnosti z oslalnimi kraji naše ujedinjene ... države. Z nekim imaginarnim plemenskim šovinizmom razbija mostove do Hrvatov in Srbov in propoveduje sovraštvo in nasprotje, kjer bi morala prednjačiti s propovedjo kar največje kulturne medsebojnosti s Srboljivci itd. — Namen take pisave samostojno-demokratskega tiska v zvezi z vprašanjem obstoja slovenske univerze je čisto prozoren: Ker se SLS najodločneje zavzema za integriteto slovenske univerze (kar je njena dolžnost kot legitimne predstaviteljice Slovenije in slovenskega naroda) izkušata zdaj »Julio« in »Slov. narod« pred vsem srbski javnosti tolmačiti to tako, kot da je SLS zaradi tega za slovensko univerzo, ker ima tudi univerza služiti njenim političnim »separatističnim« in sličnim ciljem. Mi s svoje strani smo vedno stremili vprašanje naše univerze forsirati izven vsakega političnega boja in pričakovali smo to tudi od vseh drugih slovenskih listov brez izjeme. Zdaj pa žal vidimo, kako vlačita univerzo v svojo brezobzirno kampanjo proti »klerikalcem«. Jasno je, da more tako počelje interesom naše univerze samo škodovati. Tako, kakor nastopa v vprašanju ljubljanske univerze »Julio« in »Slov. narod«, to se ne pravi, nastopati kot njen pravi branitelj, ampak kot njen pravi sovražnik; to se ne pravi vzbujati zanjo simpatije v vladajočih krogih, ampak vzbujati animoznost proti njej. Vprašamo še enkrat: kaj ima vprašanje obstoja slovenske univerze opraviti s politiko? Če vam je gospodje samostojni demokratje, v resnici ljubljanska univerza kaj pri srcu, potem nastopajte pošteno in nikar ne vlačite te občenarčne zadeve v strankarsko močvarno. Izpregledati mora sicer vaše počelje vsakdo, ki ima količkaj soli v glavi.

Radičev nuspoh v gledališču. 6. decembra so igrali v zagrebškem gledališču samo za kmete. Radič je v svojem govoru pred predstavo naglašal pomen umetnosti za kmete. V gledališču pa je bilo prav malo kmetov, ampak je prišel večnoma gosposki svet, ki se je na Radičevem govoru izvrstno zabaval.

Donosite cigle! Minister Stjepan Radič je sprejel 6. decembra v Zagrebu deputacije. Sprejel je med drugim tudi več kmečkih deputacij, ki so ga prosile, naj bi izgradil šole. Tem je izpolnitev njihovih zahtev obljubil pod pogojem, če kmetje »donesejo cigle« za zgradbo novih šolskih poslopij.

Zrebanje bogate loterije. »Katol. prosvetnega društva« v Sv. Petru pod Sv. goramci se ni vrnilo dne 8. dec. l. temveč je vsled rešenja ministrstva za kmetijstvo št. 42.027/25 preložilo na poznejši čas. Dan Zrebanja se bo pravočasno naznanil v »Slovenec«. Opozorjate, da si te srečke takoj nar. čite, ker stanejo samo 5 Din in se lahko z njimi zadene krasne dobrote. Vseh dobrotek je 250 v vrednosti 50.000 Din. Pišite samo dopisnico na »Loterijski odbor« v Sv. Petru pod Sv. goramci, ki vam srečke takoj pošlje in priloži položnico za plačilo. Ne odlašajte!

G. Ciril Sitar od Graverskega zavoda Sitar in Svetek, Ljubljana, Sv. Petra cesta 18, nas prosi, naj konstatiramo, da on, oziroma njegova družba ni v zvezi s tatinsko družbo Sitar, o kateri se je te dni pisalo v listih.

Umetna svila.

Že pred vojno je svila zavzemala v modi prvo mesto, po vojni se je pa njena uporaba še bolj posplošila. Volna in bombaž stopata ne samo pri oblekah, temveč celo pri nogavicah v ozdaje. Izdelovati so začeli svilene nogavice, ki sicer niso tako trpežne, a so zato mnogo lepše. Toda svile je začelo nedostajati za vse modne potrebe in tako je nastala potreba, da so začeli izdelovati umetno svilo, ki naj bi bila kolikor možno enaka pravi svili, a pri tem mnogo cenejša.

V ta namen so skrbno opazovali, kako izločuje svilopreka svoje svilene niti. Zapazili so, da ima v sebi dve žlezi, ki sta napolnjeni z belj-kovinaro substanco, obdana z lepljivo snovjo. Vso to snov potem izloči svilopreka potem majhne cevke, ki se nahajajo blizu klave, in napravi za en sam kokon 2000—3000 metrov dolga nit. Čeravno so pa poznali že natančno ves ta proces pri svilopreki in tvari samo tudi kemično preiskali, se jim vendar še ni norečilo, da bi mogli proizvesti umetno svilo. Delali so sicer že leta 1855. in 1887. poskuse na ta način, da so spredli niti iz nitroceluloze, toda nise se našli sredstva, ki bi napravilo te niti trpežne. Kemičen proces sam na se bil tudi tako drast, da se ne produkuje ne bi izplačala.

Šele leta 1890. se je posrečilo Nemcem izboljšanje umetne svile in ustanovili so še istega leta v Frankfurtu ob Maini delniško družbo »Združene tovarne za umetno svilo«. Izdelovali so takozvano chardonnet ali kolodium-svilo. Kot sirovine so uporabljali celulozo, les, slamo, za finejše izdelke pa bombaž, ki so ga poprej očistili vseh maščobnih primesi. To snov so raztopili v raznih kislinah in jo potem potopili etra strdili v nitih. Leta 1897. je dr. Pauly izboljšal ves proces, ustanovili so nove tovarne in Elberfeld-Barmen, kjer so izdelovali svilo pod imenom »Glanzstoff«. Toda tudi ta ni ustrezala vsem potrebam. Iznajdljivi nemški inženjerji so tekot let tako izboljšavali ves proces, da danes umetno svilo že težko ločimo od prave. Grof Henckel je pri Stettinu ustanovil velike tovarne, ki so izdelovale takozvano izboljšano »viskose-svilo«. Ta se izdeluje izključno iz lesa oziroma iz rječa pridobljene sulfat-celuloze. Vse tri vrste svile se med seboj kemično prav nič ne razlikujejo, vendar imata zadnji dve vrsti to prednost, da se dasta barvati z raznimi barvili. Proizvajalni stroški teh treh vrst se pa med seboj zelo razlikujejo. En kilogram kolodium-svile stane n. pr. do 200 Din, »Glanzstoff« samo 150—160 Din in viskose svila za celo samo samo 90 Din. To so seveda le stroški pridelave, pri razprodaji pa je cena mnogo višja. Zanimivo je, ako primerjamo ceno za svilo porabljenega lesa s ceno pridobljene svile. En kuhični meter lesa stane povprečno 30—40 Din, svila pa, ki jo pridobimo iz te množine lesa, je vredna do 50.000 dinarjev.

Umetna svila se loči od prave po tem, da ima večji lesk. Najsigurnejši dokaz za umetno svilo pa je dejstvo, da taka svilena nit popolnoma zgori brez duha, re da bi ostalo kaj pepela, česar se ne more trditi o pravi svili. Glavni vzrok, da se produkcija umetne svile ni še bolj razvila, pa leži v tem, da po trpežnosti ne dosega prave svile. Ob vlagi umetna svila nabrekne in izgubi za 60 procentov trpežnosti, ki je že v suhem stanju skoro za polovico manjša od prave svile. Radi tega se umetna svila danes uporablja le za nočavice, čipke, vložke in podobne stvari. Uporaba umetne svile se ceni letno na 5 milijonov, dočim prave svile na 50 milijonov.

PREROKOVANJE ZA LETO 1926.

Za leto 1926 prerokujejo sledeče: Janu- arja se bo pripetila strašna železniška nesreča in nastali bodo silni požari. Februarja bodo vstale in upori v Egiptu. Maja se je Evropa bati izbruha vojske. Junija bodo upori v Palestini. V juliju je pričakovati silne vročine, kateri bo podleglo mnogo ljudi, časopisi pa bodo polni li svoje predelje s poročili o nekem razburjenju slučajju zastrupljenja. Avgusta bodo velike delavske stavke. Ljudstvo bo silno trpelo od velike množine muh. V zadnjih štirih mesecih bodo nastali spori med Anglijo in Turčijo. Okrog Sredozemskega morja bodo potresi; dalje se bo dogajala velika rudniška nesreča. Končno bomo doživeli dve veliki revoluciji.

Boj s panterjem. Kakor poroča »Daily Mail« iz Bombaya, je imel neki angleški državni uradnik po imenu Clement Ayerst Bavks na lovu strašen doživljaj. Streljal je na panterja, a ga je s prvim strelom zgrešil, z drugim pa samo ranil. Preden je mogel puško znova nabit, ga je razjarjeni panter naskočil in med lovem in zverjo se je vnel boj na življenje in smrt. Život ob životu sta se borila, zver je lovca strašno obdelovala s šapami, ta pa jo je z vso silo stiskal za goltanec. Med bojem sta oba padla v globok jarek, pa je panter pri tem lovca parkrat ugriznil v roko. Slednjič se je Bavksu posrečilo panterja zadaviti. Poročilo pravi, da je hudo razmesarjen Bavks par dni nato umrl na zastrupljanju krvi.

Tragična smrt. Pred nekaj dnevi je v zoo-loškem vrtu v Manchesteru našla tragično smrt

neka uslužbenka, ki je čistila kletke divjih zveri. Na nepojasnen način je iz kletke ušel tiger, planil na ubogo žensko in jo popolnoma razmesaril. Ona je bila vdova po čuvaju tega vrta, ki je služil 40 let in pred kratkim umrl.

Zdravniki na Angleškem. Po najnovejši statistiki angleških zdravstvenih oblasti je na Angleškem toliko zdravnikov, kot nikjer drugod na svetu. Na celokupno prebivalstvo, ki šteje 48.072.627 duš, pride nič manj ko 49.958 zdravnikov. Lani je njih število doseglo rekord; prirastlo mu je namreč 2796 novih zdravnikov. Med njimi je seveda jako veliko tudi zdravnic, ki igrajo v angleškem javnem življenju čezdalje večjo vlogo. Temu izredno močnemu naraščanju v zdravniškem poklicu se je tembolj čudili, ker je medicinski študij na Angleškem nenavadno drag.

O francoskih književnikih. Pariška »Revue Mondiale« je priredila anketo o gmoitem položaju francoskih književnikov. Odgovorilo je okoli sto priznanih pesnikov, pisateljev, dramatikov. Iz njihovih odgovorov je videti, da se dandanes tudi francoskim literatom ne godi veliko bolje ko slovenskim. Pisatelj Berger izjavlja, da se peča z načrtom, kako bi najbolje začel trgovino s prašiči, in piše: Nedavno so velike pariške gostilne dobile ponudbo za nabavo piva, ki so bile podpisane z »Leopold Habsburški«. Če moremo nadvojvode prodajati pivo, zakaj ne bi pisatelj mogel svinje? Dramatik Ledaine izjavlja, da se je, ker ni mogel več živeti od dohodkov svojih dram, že povrnul k svojemu prvotnemu poklicu — zidarstvu, ki se mu bolje izplača.

Koliko zaslužijo šahisti. O tem govore visoke vsote, ki so jih dobili šahovski mojstri za svoj prihod na šahovski turnir v Moskvi. Fond turnirja znaša 60.000 zlatih mark. Od teh dobita Capablanca in Lasker vsak polovico. Capablanca je prejel za svoj prihod 10.000 mark in pa 6000 mark za potne stroške, ravno toliko tudi Lasker. Ostali šahisti so prejeli po 600 mark za udeležbo in potovanje. Izjemi bosta najbrže Marshall in Torre, ki bosta za svoje dolgo potovanje gotovo zahtevala večjo odškodnino. Iz gornjih številk pa je razvidno, da sta Lasker in Capablanca postavljena za nekaj razredov iznad Bogoljubova, Rubinsteina in drugih mojstrov.

Kitajci odkrili Ameriko? V novjšem času se je vnel prepir med učenjaki radi odkritja Amerike; pojavljajo se namreč glasovi, ki hočejo vzkratiti to slavo Kristofu Kolumbu. Tako je nedavno Amerikane Mac Mikan objavil poročilo o svojem potovanju po polarnih krajih, kjer da je našel razvaline, izvirajoče iz 5. st. po Kristu. Zdej pa trdijo Kitajci, da so oni prvi odkrili Ameriko. Upravitelj kitajskega poročevalskega urada v Parizu Si-Tu-Fa piše, da je pet kitajskih duhovnov l. 458. po Kr. r. odkrilo neki velikanski otok, oddaljen 3250 milj od Kitajske. Po njihovem opisu tega otoka izgleda, da so oni dejansko bili na ameriški kopni zemlji. L. 499. je to ozemlje vnovič obiskal duhovnik Hui-Sen. Kraj, kjer je on bil, ni točno znano. Zato pa meksičanska legenda spominja Hu-Sena kot tistega meča, ki je učil novih resnic in modrosti.

Na odru zblaznel. Kakor poročajo iz Moskve, daje ondoto gledališče že dalje časa neko senzacionalno igrjo, ki predčuje zadnje dni carske rodbine; posebno usodepolna vloga, ki jo je igrala carica Aleksandra Fedorovna na carskem dvoru, sloji v ospredju te drame. V igri nastopajo tudi vse znane osebe, ki so sedelovale pri uroru Rasputina. — Rasputinovo vlogo igra sloveči ruski igralec Stefanov, in sicer z naturalistično resničnostjo. Na zadnji predstavi pa je v enem najefektnjših prizorov Stefanov nenadoma zblaznel. Domišljal si je, da je v resnici Rasputin. Ob velikem razburjenju občinstva so morali predstavo prekiniti, zblaznega Stefanova pa so z rešilnim vozom odpeljali v bolnico. Zdravniki upajo, da bo okreval.

Jubilej vilic. Vilice so danes na gosposki in na kmetijski mizi običajno jedilno orodje, katerega ne moremo pogrešati. Letos je poteklo 920 let, odkar beleži kuharska znanost uporabo vilic. L. 995. se je sin beneškega doža Peter Orscolo poročil s sestro vzhodnorimskega cesarja. Benečani so do takrat jedli kar s prsti. Ta princesa pa je prinesla s seboj zlate vilice in zlato žlico. Žlico so Benečani že poznali, ne pa še vilice. Beneške gospe so jih takoj začele uporabljati. Vilice so bile kmalu v vseh imenitnih družinah uvedene. Spčetka so z njimi jedli zelo nerodno. Če bi ne bila z vilicami prišla princesa, bi to jedilno orodje gotovo ne bilo prodrlo. Kajti trajalo je par stoletij, preden so se razšrle po celi Italiji. Splošno so začeli jesti z vilicami šele okrog 1550. leta. Zanimivo je, da so jih na Angleškem pričeli uporabljati šele koncem 17. stoletja. Danes služijo vsemu civiliziranemu svetu kot jedilno orodje.

Najvišji stolp na svetu bodo zgradili v Nemčiji. Stolp bo visok 600 metrov. Okoli 250 metrov visoko bosta pritrjeni na stolp dve velikanski vetrnici, ki se bosta vrteli, če se bo zrak pretalal le s hitrostjo 3.5 metrov na sekundo. Vetrnici bosta gonili dinamo, ki bo proizvedel 6000 kilovatov elektrike za smešno nizko ceno eno desetino vinarja za kilovat. Na leto bo dajal stolp 200 milj jard kilovatov. Vrh stolpa pa bodo porabili za brezlično oddajno postajo.

Jos. P.

Iz polpretekle dobe našega šahovskega življenja.

Zadnje čase je šahovsko življenje med nami zopet enkrat močno vzvalovalo. Vsak dan bereš in čuješ o živahnem šahovskem življenju, ki polje po večjih središčih naše domovine. Na žalost samo v njih, dasi je še mnogo krajev, katere bi tudi lahko našli v kolu kašinskega učencev. Ali so med temi res naše številne »metropole«?

Pred Mirimi in več desetletji je bilo šahovsko življenje po naših krajih nekam živahnije. Klubov sicer niso imeli, pač pa je bilo več stalnih šahovskih družb po kavarnah in tudi gostilnah. In kar je bilo še več vredno, igrali so tudi v domačih kroških. Igra je bila bolj razširjena, bolj znana. Dočim prihajajo danes igralci v prav veliki meri iz dijaških krogov, so prej igrali šah tudi nižji uradniki, trgovski pomočniki, celo med obrtniki in delavci in našli igralcev. Enako tudi ne le v Ljubljani, ki je seve vedno prednjačila, ali kakem drugem večjem mestu, nego tudi po manjših krajih. Še danes največ tupašam ljudi, ki ti navdušeno pokažejo šahovnico in figure, ali tudi že samo drobce, iz tiste dobe, katere hranijo kot nekako svetinjo, kot pričo, kako se je ta ali oni ded zanimal za kraljevo igro. Zanimivo je, da so figure iz tistih časov lepše izrezljane, dostikrat prav fino delo, kakor jih dandanes skoraj ne vidiš pri nas. Dasi so igrali naravno vse bolj po starem, teorija jim je bila tuja in nekateri ostanki te dobe n. pr. odprete z dvema kmetoma, nepoznanje en passant, sitnosti z rošado i. dr. so izginili stoprav v nedavnem času.

S političnimi boji je šahovsko življenje nekam pojenjalo. Vendar je zopet vzplalo od časa do časa, a vsako tako oživljenje je pomenilo napredek. Mo igralcev se je jačilo, med njimi so se pojavili nekateri, ki so se lotili teorije, naročali strokovne časnike in knjige; nehalo so v veliki meri igrati šah za matiranje in so gledali na pravilnost, na lepoto igre, na kombinacijo. Pojavili so se igralci, ki so se približali mojstrski jakosti in tuji prijatelji igre, ki so se ustavliali v naših krajih, so rade volje krčjali uma svitile meče v njihovi družbi, imeli v časih njihovo igro, raznesli glas o njihovi moči po svetu. Iz teh postopno se razvijajočih razmer je vzrastel starosta ljubljanskih šahovcev, Pfeiser, in se je pozneje vzpel dr. Vidmar.

Ob markskem takem prihodnem poživljenju zanimanja za igro je bila misel na združenje šahovcev v društvo tako rekoč v zraku; nekaterikrat se je tudi izrekla. Več je bilo vzrokov, ki so vedne preprečile uresničenje te misli, in skoraj je težko reči, ali so bila poleg drugega več kriva politična nasprotja ali zakrknjeno filistrstvo nekaterikov. Mogoče je tudi manjkalo avtoritativne osebe. Ob priodu te se je vendarle naposled posrečilo premagati te ovire in ustanoviti se je v Ljubljani šahovski klub, kateremu jih je sledilo še nekaj, dasi so nekatera kmalu zaspala (Litija).

Dasi je ljubljanski šahovski klub prvo javno, oficioalno šahovsko društvo, vendar je imel že vsaj enega predhodnika, ne javnega, v ožjem krogu, podobno kakor mnogo drugih društev v naših takratnih razmerah. Naravno med dijaštvom. L. 1891. je igra tako navdušila več sedmo in osmošolcev v Ljubljani, da so ustanovili dijaški šah klub. Šhajali so se vsako soboto zvečer. Iz doneskov, ki so izvirali iz majhne vstopnine, nizkih mesečnih doneskov, goob za neznanje teorije in enega kraljarja za vsako v klubu igrano in izgubljeno partijo, so si nabavili figure in deske, Dufresnoy Lebrbuch in še nekaj reklam. Lotili so se teorije, po Dufresnu, kar po šahovski teoriji. Za vsak klubov večer so si sporazumno naložili lekcijo iz teorije. Večer se je otvoril z razmotrivanjem lekcije; kdor je ni znal brez tehtnega opravičila, je plačal kazen. Učenemu delu je sledilo pristo igranje. Ko se je približala matura, je klub zaključil svoj obstoj s turnirjem, ki je bil nemara prva prireditev pod tem imenom v Ljubljani. Darila so bila klubov inventar: figure in knjige, pisemski papir in končni oslanec blaginje. Turnirске igre so zabeleževali in so se dolgo hranili.

Vse prej, preden so se naši prablični igralci približali lovorik na tujih tleh, so si naši šahisti pridobili svetovni sloves kot problem-ski komponisti. Eden prvih je bil bržčas Ivan Kos, pozneje veletrgovec v Petrogradu. Ustvaril je več pravih izbornih problemov, a se je pozneje odpovedal šahu, kakor vse krže. Najbolj plodovit in uspešen na mednarodnih tekmovalnih je prč bil kočevski lekarnar Robert Brzune. Žegar problemi so raztreseni po časopisih, brž m sveta. Iz samote v gorah Bedih se je oglašal s svojimi kompozicijami, seve v tujni, Andrej Uršič. Župnik pri Sv. Lovrencu, ki si je pridobil markšatersko darilo in priznanje. V koliko se je mednarodnega tekmovanja udeleževal v Celju kot zdravnik bivajoči skladatelj šahovskih problemov dr. Sch-wab. Žal ni znano: nekaj njegovih problemov je bilo nedavno pridobljenih po hrvatskih listih.

Šahovska rubrika je v slovenskih časnikih in časopisih prava pastorka. Dočim nekateri dnevniški problemisti redke novice iz šahovskega sveta, ne goji problemškega dela nobeden. Tupašam oživlene rubrike se niso vzdžale. Prvi jo je priušal Ljubljanski Zvon, na celji zadnji strani, ne na platinah. Udeleževal je »Zborna G. Kalan«, davčni svetnik Krševem (Radolček). V prvih letih tega stoletja se je pojavila v ljubljanskem Slovancu (urejeval J. Mulaček) in Dom in Svetu (urejeval J. Mulaček, za njim A. Uršič). Dasi radi nedostanka potrebnih stroškovnih čimikov nista bila na visko sta vseno pridobili več prav dobrih originalov, ponaveč čestih problemstov, poleg A. Uršičevih. Nekoliko pozneje je A. Uršič pisal v Mentorju daljše navodilo za priučenje igre; prč edino v slovenskimi.

Imeli smo tudi šahovski list, ki ga je izdal E. Kramer v Mariboru. Bil je dvojezičen (tudi nemški) z celotno na razmere.

Druge šahovske literature med nami ni bilo. Močnja bi jo lahko imeli vsaj nekaj. Recimo zbirka naših problemstov, posamezno ali skupno; pred celim šahovskim svetom bi jo lahko pokazali. In — last not least — partije dr. Vidmarja. Nemara se bo dala nati na pr. kaka obletnica, ki bi, recimo, opravičila oživotvorenje te naloge.

Omeniti smo že, da so inostrani ljubitelji šaha radi pošiljali močnih domačih igralcev, ko so se mudili v Ljubljani. Pri tem se niso ravnali samo po nemškem rektu, kjer šah igrajo, lahko mirno prisadeš poleg številnih močnih igralcev so se tudi svetovni mojstri radi kosali z našimi. Med njimi posebno S. R. Wolf z Dunaja na svojih trgovskih potih. Kot čista šahista pa sta gostovala J. Mieses in dr. Lasker.

V pridružitvi vrsticah je nanizanih nekoliko podatkov o našem šahovskem življenju iz polpreteklih časov. Ker se opirajo le na osebni spomin in se nanašajo skoraj izključno na kranjski del naše domovine, je samoposobi umevno, da pri vsej točnosti ne morejo biti popolni. Tako tvorijo le skromen donesek k poznavanju našega šahovskega življenja. Popolni zgodovinski pregled pa še čaka svojega pisca, ki ga obdela še lahko ob viru živčih šahovskih starešin.

Gospodarstvo.

ZASEDANJE ZBORNICE ZA TRGOVINO, OBRT IN INDUSTRIJO.

Pred plenarno sejo Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki je — kakor že javljeno — dne 11. t. m., ob 1/9. dopoldne, se vršijo v Zbornici zborovanja odsekov, katerih program je sledeč: 1. Trgovski osek zboruje v četrtek, 10. decembra, ob 1/9. dopoldne s sledečim dnevnim redom: vprašanje inozemskih trgovskih potnikov, načrt vinskega zakona, takšna dolžnost trgovske korespondence, dispense in koncesijske pranje, trgovsko nadaljevalno šolstvo, ureditev nedeljskega počitka, izjava glede direktnega uvoza kave iz Brazilije itd. — 2. Obrtniški osek zboruje tudi v četrtek ob 1/9. dopoldne; dnevni red: preureditev točilnih taks, ureditev vprašanja nedeljskega počitka, načrt zakona o državni obrtni banki, dispense in koncesijske pranje, obrtno pravne načelne izjave, obrtno nadaljevalno šolstvo, šmarstvo, zakon o pobijanju draginje itd. — 3. Industrijski osek ide sejo v četrtek ob 1/12. z naslednjim dnevnim redom: predlogi za izpremembo in dopolnitev novih tarifnih predpisov, pristojbine za industrijske tire, poročilo o izpremembah v avtonomni carinski tarifi, tarfna reforma in mlinska industrija itd. — 4. Finančni osek ima zborovanje v četrtek ob 1/12; razpravljal bo o izremnjevalni predlogi k osnutku finančnega zakona za leto 1926—1927, predloga državnega promogovnika v Velenju za odpis zbornične doklade, predlog za izpremembo pravilnika o pritožbenem prometu, osnovne smernice za reformo zakona o taksah in pristojbinah itd.

Nove izvozne carine. S 1. decembrom t. l. so po odloku ministrskega sveta ukinjene izvozne carine za vsa žita, za fižol, za konje in kobile, za svinje, za hrastov les od 20 do 30 cm, srednjega prečnika, za hrastove železniške pražoge, hrastove grede. — Z istim dnem so znižane izvozne carine: za sladkorno peso na 1 Din, za perutnino (tivo) na 4 Din, za zaklano na 2 Din, za perje na 4 Din, za stari baker, cin, cink in njihove legure na 20 Din, za odpadke kavčuka na 8 Din, za sortirane volnene krpe na 80 par, za sortirane bombažne, lanene, konopljne in druge krpe na 8 D, na star papir in odpadke na 4 D. — Povečana je carina za ovčje in kozje kože na 30 Din. — Ovni, jarki, jrgnjeta itd. so prosti carine. — Ovce in koze, ki se uvažajo od 2. maja do 31. decembra, ne plačajo nič carine. Za ovce in koze za peme, ki se izvažajo od 1. januarja do 1. maja, se je povišala carina na 20 Din za komad.

Indeks cen v veletrgovini za november 1925. Indeksna številka Privrednega pregleda za mesec november je 1597 (za oktober 1572). Nivo cen je torej od oktobra na november narasel za 22 točk ali 1 1/2%. Indeks je bil po skupinah v novembru (v oklepaju za oktober) sledeč: poljedelski produkti 1385 (1240), živila 1785 (1846), sadje 1422 (1257), stavbni material 1774 (1745), kolonijalno blago 1355 (1378), industrijski produkti 1868 (1892), celoten indeks 1597 (1572).

Statistika prometa na ljubljanski borzi za blago in vrednote. Tržišče z efekti beleži v mesecu novembru letos rekordni promet. Medtem je bilo v mesecu septembru letos zaključenih 1365 komadov delnic, obveznic in srečk v kurzni vrednosti 193.568 Din, je doseglj promet v okt. 1694 komadov, katerih kurzna vrednost je bila 312.445 Din. Statistika efektov za mesec november pa izkazuje zaključkov: 8150 komadov v kurzni vrednosti 857.740 Din. — Skupno je v prvih 11 mesecih letos značjal promet z efekti 2.800.450-50 Din naoraz 456.101-50 Din lani (borza pa je takrat poslovala le štiri mesece in pol). Promet se je letos (vpošteva je navedeno dejstvo)

Turistika in sport.

S. K. Ilirija. Redni občni zbor se vrši v četrtek dne 10. t. m. ob pol 20 v salonu restavracije Mikšič v Kolodvorski ulici. V slučaju nesklepnosti se prične ob 20 brez ozira na število navzočih. Pozivljamo redno, ustanovno in podporno članstvo. Da pokaže s polnoštevilno udeležbo svoj interes za naš klub in da ponega na obnem zboru postaviti novemu odboru smernice za bodoče delo. Delo v povsem letu 1926 bo ogromno, ako loče klub dostojno proslaviti svojo petnajletnico. Zato je za trda dobri in poštvalni delavci v odboru, kateremu pa mora članstvo nuditi potrebno zaupanje in podporo. Naj vsak član s svojo navzočnostjo dokaže, da je zvest in zaveden član naše ljubljanske Ilirije. — Odbor.

Čankalje v Mojstrani je odprto. Drič in smuč izborna. Za prenočišče in hrano prestrbljeno. Sanke tudi na razpolago pri prometnem društvu v Mojstrani.

Nogometno sezono 1925 je smatrati v naših krajih za zaključeno, ker so igriska globoko pod snegom in ker je nastopil oster mrz. V inozemstvu kjer je število priključkov nogometa mnogo večje, se igra nogomet klubov snegu tudi preko zime. Igra se tudi še v Zagrebu in Beogradu. V Italiji in Španiji je sedanj letni čas seveda za nogomet najbolj ugoden in krakor vsako leto bodo tudi letos o Božiču in Novem letu delala vsa znamenita srečevronska moštva dolge turnee preko Italije in Španije. Tudi splitski Hajduk odpotuje se dni v južne kraje in sicer v Egipt, kjer ima sklenjenih šest tekem v Kairu. Aleksandriji in Port Saidu. Od naših naših moštev se pripravila še Gradjanski SK (Zagreb) na daljšo turneo po Nemčiji.

Prvenstvene tekme med ljubljanskimi klubi so bile po mrazu in snegu prekinjene predno je bilo mogoče odigrati celo jesensko kolo. Preostali

več kot podvojil. — Še ugodnejše rezultate so v blagovni trgovini. Zaključenih je bilo lani 536 in pol vagona, letos v prvih 11 mesecih pa 1922 in pol vagona. Zlasti je narasel promet s poljskimi pridelki. — Te številke dokazujejo življenjsko zmoglost ljubljanske borze.

Francija in Jugoslavija. Kakor javljajo iz Pariza, namerava znana francoska velebanka «Crédit Lyonnais» osnovati svojo podružnico v Beogradu. — Zveza francoske tekstilne industrije severa se bavi z namero otvoriti v glavnih trgovskih centrih Jugoslavije lastna komisijsionalna skladišča. — Srbske rente na pariški borzi beležijo dviganje tečajev. Kot razlog za skok navajajo akcijo francoskih posestnikov, da se izplačajo kupci v zlatu. — Vedno pogostje se javljajo vesti, da odpotuje finančni minister dr. M. Stojedinić v Pariz, kjer bi sondiral teren za novo jugoslovansko posojilo v Franciji.

Zunanja trgovina Ogrske. V mesecu oktobru letos se je bilanca zunanje trgovine izboljšala in je aktivna. Uvoz je namreč v tem mesecu znašal 77 milijonov, izvoz pa 78 milijonov zlatih kron.

Trgovska in obrtniška zbornica v Gradcu. Te dni se vršijo volitve v Trgovsko in obrtniško zbornico v Gradcu.

Zvišanje diskonta v Angliji. V Londonu poročajo, da je Bank of England zvišala diskontno obrestno mero na 5 odst.

Porze.

Dne 7. decembra 1925.

Denar

Zagreb, Berlin 13.893—13.463 Italija 226,74—228,94 (227—228), London 272,79—274,79 (273,75—273,85) Newyork 56,153—56,753 (56,45), Pariz 217—221 (220,50 den.), Praga 163,46—168,46 (167,55—167,60), Dunaj 7,915—8,015 (7,95—7,97), Curih 10,855—10,935 (10,8925).

Curih. Beograd 9,175 (9,175), Italija 20,89 (20,925), London 25,16 (25,1575), Newyork 518,70 (518,70), Pariz 19,87 (20,25), Praga 13,375 (15,375), Dunaj 73,10 (73,125).

Dunaj. Devize: Belgrad 12,567, Kotanj 176,10, London 34,43, Milen 28,54, Newyork 709,80, Pariz 27,17, Varšava 91,25. Valute: dolarji 709, angleški funt 84,34, francoski frank 27,10, dinar 12,52, češko-slovaška kruna —.

Praga. Devize: Lira 136,425, Zagreb 59,93, Pariz 129,675, London 163,90, Newyork 33,75.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 78—80 vojna odškodna 325—332, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Češka 100—104, Ljub. kre. lita 210 den., Merkantilna 100—102, zaklj. 102, Prešedionna 950 bl., Slavenska 50 den., kred. zavod 175—185 Strojne 123 den., Veveč 120—120, Nihag 33 d., Stavbna 100—110, Šesir 120—120, zaklj. 110.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77,50—79, vojna odškodnina 324—325, Hrv. e.k. 119,50—119,75, Pred. 183—185, Hipobanka 64,50—65, Jugobanka 108—109, Pravedionna 947,50—950, Ljublj. kre. lita 210 denar. Eksploatacija 46 bl., Sečrana 460—470, Nihag 39 bl., Gutmann 380 den., Slavonija 44,50—45, Tibovlje 330—340, Veveč 120 den.

Dunaj. Podon.-savk.-jadr. 658, Zivro 780, Alpine 272, Greinitz 120, Kranj ka. industr. 386, Trbovlje 415, Levkem 135, Hipobanka 80, Mundus 920, Slavonija 54.

Blago.

Ljubljana. Les: Hrastova drva, 1 m dolž. suha, feo nakl. postaja 20 vag. 17,50—18, zaklj. 17,50, hrastove vozovne deščice, 43 mm do 2,61, 53 mm do 2,85, feo meja tranz. 1300 bl., remenji, 35-70, 70-70, 40-80, 80-80, monte, feo meja 530—570, bukovo ogje la, vilano, feo meja 92—96 — Zlito in poljski pridelki: Pšenica 76 kg, par. Novi Sad 295 bl., pšenca bačka, feo vag. bač. a postaja 4 vag. 300—300, zaklj. 300, koruza umetno sušena, par. Ljubljana 1 vag. 198—198, zaklj. 198, koruza stara, feo vag. bačka post. 1 vag. 175—175, zaključek 175, koruza nova, feo vag. srem. post. 1 v. 125—125, zaklj. 125, ajda domača, feo vag. nakl. post. 250 bl., otrobi debeli, feo vag. Banjaluka 155 bl., otrobi drobni, feo vag. Banjaluka 110 bl., krompir domači, beli, feo vag. Banjaluka 75 bl., or. hi, feo vag. Postojna tranz. 500 bl. — Kolonijalno blago: Riž št. 316, feo vag. Trst 780,75 bl., riž št. 345, feo vag. Trst 561,65 bl., riž št. 347, feo vag. Trst 543,25 bl., rižev zдроб, risetla, št. 310, feo vag. Trst 291 bl. — Vино, žganje, Sivovina gar. 50%, feo vag. sremska postaja, za 100 litr. 2000 bl.

sta za pomlad tekmi Hermes-Jadrin in Hermes-Primorje ter nekaj tekem rezervnih moštev. — V Zagrebu se razvija pivnateno tekmovalno dalje. Gradjanski je zmagal nad Haskom 4:1 ter si s tem zelo zboljšal svojo pozicijo v prvenstveni tabeli. — V Beogradu je nastopil Gradjanski proti BSK-u; zmagali so Beograđani 1:0. — Praški Deutscher FC je absolutni prevrasc svojo jugoslovansko turneo. Praški profesionalni so n se smoterje v vsakem oziru daleko nadkriljevali. Dosegli so rezultate: proti Hasku 3:1 in 5:2; proti SAND-u (Subotica) 6:0 in 10:0; proti Jugoslaviji našemu državnemu prvaku celo 11:0! — Ljubljanska Ilirija je prejela nekatere ponudbe in nomirnih turjih moštev za gostovanje v Ljubljani, katerih pa v oziru na vremenske prilike ni mogla sprejeti. Pa tudi finančne zahteve so bile ogromne: DFC je zahteval za dve igri 40.000 Din, dunaiski Slovan 30.000 Din!

Hajzena in lahka atletika sta istotako morala zaključiti sezono. Tekme za državno prvenstvo v hazeni so odložene do spomladi, zato hazena Ilirije 29. p. m. ni odpotovala v Beograd. Ljubljanski klub bi nadaljeval preko zime trening v telovadnicah. — Razpisani cross country preko Rožnika je morala podzvezi radi snega odpovedati.

Zimski sport. Smučarjem kakor drsačem se obeta letos sezona, ki jih bo bogato odškodovala za pomanjkanje lanske zime. TK Škale in smučarske sekcije raznih klubov so prišli z intenzivnim delovanjem. Ilirija in Škala sta priredila že tečaj za novince, seniorji so pričeli trenirati za predstoječe tekme. Članstvo se udeležuje isetov v planine v velkem številu. 10. t. m. se prične v Kranjski gori drugi vojaški alpinski kurz. — Obe družbi v Ljubljani sta otvorili in dobo obiskani. Na spri-nem drsalščici Ilirije se vrši 27. t. m. kot prva letošnja drsna tekma mlinska tekma, dostopna naraščajo do starosti 17 let.

Jure Koc:

Zveze Slovenije z morjem.

Kakor ališimo, so se mudili prejšnji teden več dni v Beogradu gg. Šukić, bivši deželni glavar, Ant. Kajfež, veleindustrijalec, in še nekateri drugi, da izposlujejo Musilovo progno (Kočevje—Brod na Kupi—Brod Moravice) in s tem poblijejo že uzakonjeno Klodič-Hrvat-Kavčičevo skupno progno (t. j. železniška zveza Kočevja in Črnomlja preko Lukovdola z reško progno). Čuditi se moramo, ko smo ališali večkrat ravno od imenovanih gospodov samih, da se s prepričano doma lahko zavravi zveza Slovenije z morjem aploh. Klodič-Hrvat-Kavčičeva progna je že uzakonjena. Čemu je treba torej omajevati to, kar je že pridobljeno?

I.

Interesente za Musilovo progno vprašamo principielno, ali gre za zvezo Slovenije z morjem, ali za lokalno šumsko progno? Mislimo, da za zvezo Slovenije z morjem. Če je pa to tako, potem mora biti ta zveza ravno tehnično in še enkrat rečemo, ravno tehnično neoporekljiva in prvovrstna. Če hočemo, da bo res zveza Slovenije z morjem, to se pravi, da bo mogla z uspehom konkurirati proti Trstu in pritegniti slovenski promet nase, ki bo šel čez hrvaška tja na Sušak. Drugič mora biti tehnično neoporekljiva, da more kolikor toliko pritegniti nase tranzitni promet iz centralne Evrope. To si predstavljamo mi pod Zvezo Slovenije z morjem. In da je tehnično Klodič-Hrvat-Kavčičeva progna popolnoma neoporekljiva, to je dovoji dokazano po naših strokovnjakih in dovolj dokazano po Musilu, četu Kajfeževe progne G. ing. Musil sam imenuje svojo progno drago že enico veleor k ga značaja, drago z ozirom na gradnjo in vzdrževanje, ker je te en tak, da je treba veliko vijaduktov, veliko tunelov, ki morajo biti stalno z dragocenimi stroški vzdrževani. Zakaj gospodje tega ne napišejo? In kaj je drago vzdrževanje železnice? Včni minus v računanju rentabilite progne. Pomislimo, da je sedanja avstrijska vlada prid kratkim sklepila občutno povišati železniške tarife, da dobi sredstev, ki bi ji olajšala del na premicativ 70 obstoječih, deloma popravitve nekatih in prog. zato, da bi mogle njene železice uspešno konkurirati z nemškimi železnicami. Kar velja za Avstrijo, z nje no razvito železniško mrežo, velja v stokratni meri za nas, ki hočemo šele razviti svojo železniško mrežo.

II.

V drugi vrsti pride šele vpoštev lokalni promet. Gvozlov. — gvozlov. To včno ponavljanje gospodov okoli Musil-Kajfeževe progne. Postaje za les kot Ilirija, Kočevje, so že dane in velik del gvozlov gravitira tudi na Klodič-Hrvat-Kavčičevo progno. Za prave gozjne masive, ki so okoli Cebra, Musilova progna ne pride faktično niti v poštev, ker so se večno oddaljeni za ca 20 km od Musilove progne. Gospodje sami priznavajo to, ko pravijo naj se zgradi za eksploatacijo gvozlov ozkotirna železnica iz Cebra do Broda na Kupi. Torej kaj vidimo? Musilova progna ne odgovarja niti int ream zveze Slovenije z morjem, niti ne zadost lokalnih in e-sov. In zakaj graditi ozkotirno progno proti Brodu na Kupi, ko se vendar lahko zgradi ozkotirna progna v smeri od Cebra na Delnice ozir Lovke, ki so velko bližje morju, torej za eksport lesa veliko bolj priprave kot Brod na Kupi. Smelo trdimo, da bi dobra cesta iz Delnic v smeri proti Cebra paralizirala vpliv Musilove progne.

III.

Moremo tudi reči, da so gospodje od Musil ve progne neločljivi. Ti gospodje sami priznavajo važnost Klodič-Hrvat-Kavčičeve progne, ki veče Kočevje in Črnomelj preko Lukovdola z reško progno, torej zadosti res potrebam cele Slovenije. Zato delajo imenovni gospodje »propagandus za železnico Črnomelj—Ogulina, da bi na ometili na ta način nedostek tek Musilove progne. Vprašamo gospode: ali se lažje zgradi 75 km Klodič-Hrvat-Kavčičeva progna — to je Kočevje—Lukovdol—Reška progna in Črnomelj—Lukovdol, ali se boša pa lažje zgradi, kot oni propagirajo, dve popolnoma ločeni progni Kočevje—Brod Moravice in Črnomelj—Ogulina v iznosu od preko 90 km? Mislimo, da se lažje zgradi 75 km kot 90 km. In kdo bi danes verjel, da bi se dve popolnoma paralelni progni kot Kočevje—Brod Moravice in Črnomelj—Ogulina mogli zgradi, ko vendar ena drugo izključujeta? Seveda gospodje hočejo, da se najprej zgradi Musilova progna, Črnomelj—Ogulina pa naj čaka sednega dne. Torej Musilova progna ni priporočljiva niti iz čistih razvoj železniške mreže. In vendar je prva naloga že eniške politike, da ni nova železnica takorekoč samo sebi v namen, ampak da izpopljuje žel. mrežo, to se pravi, da daje po možnosti tako obstoječim lokalnim program, kakor tudi onim, ki se imajo v bodoče graditi, karer je prvorednih ozir. tranzitnih prog. To je še bolj važno za nas ker ne moremo — če stvarno mislimo — pričakovati, da se bodo pri pomanjkanju v južnih delih naše države moge graditi v Sloveniji železnice absolutno lokalnega karakterja.

IV.

Zveza Slovenije z morjem ima namen pritegniti slovenski promet čez hrvaško zemljo na Sušak. Musilova progna nam ne da nobene garancije, da to žel slovenski promet res po naši jugoslovanski zemlji k morju. Naj govori g. Šukić, »da se danes dajo zgraditi taki stroji, a kate imi se more ravno tako brzo voziti po hribih a 250%, kakor po ravnini, a eno ne more doseči niti on, niti ki o drugi, da bi namreč mogel zmanjšati energijo in stroške obratovanja, ki so pri taki goraki železnici, kot je Musilova velikanski. In drago obratovanje ter drago vzdrževanje progne bo onemogočilo slovenskemu prometu pot k morju no naši zemlji, nasprotno vemo mi, da bo tehnično neoporekljiva in po vzdrževanju in obratovanju cenena progna Klodič-Hrvat-Kavčičeva res mogla pritegniti promet po naši zemlji k našim pristaniščem. In hrvaški gorski Kotar bo imel pri Lukovdolu v bližini Saverina važno križišče iz Kočevja in Črnomlja proti reški proci, kar bo ta kraj gospodar ko brezdvomno prvoizgnilo. Po Klodič-Hrvat-Kavčičevi proci je iz Ljubljane na Sušak 210 km in po Musilovi 208 km. Torej samo 7 km razlike. Če pomislimo na vspeh 167% proti morju, pri Klodič-Hrvat-Kavčičevi proci in na temu primerne nemoteno in lahko obratovanje, vidimo, da v resnici tudi z ozirom na čas Klodič-Hrvat-Kavčičeva progna prav nič ne zaostaja za Musilovo progno. Polg tega je pa oben in Klodič-Hrvat-Kavčičeva progna izvrstna zveza Slovenije s Solutim in bo redi tega pritegnila velik del prometa in posebno tujski promet proti Plitvičkim jezerom in Splitu. Int recentni za Musilovo progno nenderajo tudi strateški važnost svoje progne, toda to gotovo ne drži, ker je progna rešena faktične meje. Nasprotno na je Klodič-Hrvat-Kavčičeva progna toliko oddaljena od meje, da ji gre karakter rošane železnice. Samo redi jasnosti podarim, da je direktno zahtevanje progne, pravilstva ob Klodič-Hrvat-Kavčičevi proci 20.000 in ob

• Objavljamo, ne da bi se sami zavzeli za ta ali oni projekt, prepustajoč diskusijo strokovnjakom.

Musilovi progji 12.000 in ne obratno kot se od nasprotni strani včasih trdi. O tem se je prav lahko pripraviti po uradni statistiki.

V.

Aktuelno bo vprašanje graditve zveze Slovenije z morjem takrat, ko dobimo inozemsko investicijsko posojilo. Takrat bo treba, da celokumna Slovenija nastopi v Beogradu odločno za svojo zvezo z morjem. Res je, da se je izrekla velika večina slovenskih občin za Klodič-Hrvat-Kavčičevo skupno progno, ravnotako tudi velika večina trgovskih gremijev in vseslovenski trgovski shod v Mariboru. Ta zveza je tudi že zakon. To so naša naša močna argumenti, zaradi katerih bi meli interantisti za Klodič-Hrvat-Kavčičevo progno pravico odkloniti vsako načelno debato o vprašanju, katera progna se naj zgradi. Toda zaradi stvari same in enonaga nastopa v Beogradu ob priliki inozemske investicijskega posojila bi bilo le prav, če skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi in če mogoče po eden ali dva zastopnika vsaj vseh večjih občin Slovenije. Za anketo vem, da sta se skliče Trgovski zbornica v Ljubljani veliko zborovanje, ali nekako kišno anketo, na kateri naj bi bili zastop n. vsi inženirski, industrijski, trgovski krogi

Koristne gospodarske knjige
po znižani ceni:

Draginja, ki je sledila vojni, je pogoltna knjižnica, da ne kaže več slediti. Ne samo pri nas v Sloveniji temveč tudi v najbolj kulturnih krajih Nemčije so knjigotroci prodani zadnja leta tako malo, da se ni nič več izplačevalo zalagati novih. Vsi tedaj tega so prišli najprej nemški knjigotroci znižavati cene svojim knjigam, tako da jih prodajajo danes večkrat pod lastno ceno, samo da dvignejo promet.

Sedaj so jim sledili tudi slovenski knjigotroci. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani je pravkar znižala cene svojim najlepšim gospodarskim knjigam, ki so zadnja leta izšle. Predvsem pripomočniki za domače knjižnice, ki so za vsako gospodarstvo zelo koristne:

Humek Martin, Domači vrt, Praktični navodi, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Okoli 200 str. z 69 podobami v besedilu in 2 barvnimi slikami. Znižana cena broš. Din 83.—, vez. Din 40.—.

Humek Martin, Sadje v gospodinjstvu. Kratak navod o ravnanju s sadjem, o domači sadni uporabi in o konzerviranju sadja in zelenjave. Okoli 80 str. s 13 barvnimi prilagami in 42 slikami. Znižana cena Din 24.—.

Humek Martin, Praktični sadjar. Zbirka najvažnejših sadjarskih nauk. 420 str. s 24 barvnimi umet. prilagami in 92 slikami v besedilu. Znižana cena vez. Din 80.—.

Kalinšek, S. M. Felicita, Slovenska kuhinja. Sedmi natis. Velika izdaja. Okoli 700 strani. Mnogo slik v besedilu in 83 umetniških tabel v naravnih barvah. Znižana cena. Elegantno vezana Din 100.—.

Humek Martin, Sadno vino ali sadjever. Navod, kako ga izdelujemo in kako z njim ravnajmo, da dobimo okusno in hranljivo pijačo. Okoli 130 str. z 42 podobami. Znižana cena Din 10.—.

Humek Martin, Breskev in marelice. Navodilo, kako ju vzgajamo in oskrbujemo 56 str. z 22 slikami in 2 barvnimi prilagami. Znižana cena Din 10.—.

Slivnik, Perotinarstvo. Kako vzgajamo, gojimo in negujemo domače ptice. Z mnogimi slikami. Znižana cena Din 40.—, vez. v platno Din 50.—.

Vse te knjige se naroče v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani.

Kdor pošlje denar za eno ali več knjig naprej, dobi knjige poštino prosto.

Denar se lahko pošlje brez stroškov po poštni položnici, ki se dobi pri vsakem poštnem uradu na naslov: Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, pošt. čekovni račun št. 10.547.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 305 m n. m. viš.

Normalna barometriška višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Barometar v C	Nebo, vetrovi	Padačina v mm
6./12. 21 h	750	-9	0.5	megla	—
7./12. 7 h	751.7	-13.5	0.4	megla	—
7./12. 14 h	750.1	-8	0.4	megla	—

Naročite „Slovenca“!

Mesar pomočnika

ki je obenem prekaževalec, sprejme takoj proti dobri plači MATIJA HAM, mesar — šolski drevored. 8187

Boljša dekle

v starosti 30—40 let, sprejme dobra trgovska hiša na deteli k otrokom (7 mesecev do 6 let). One, ki znajo tudi šivati, imajo prednost. Naslov v upravi pod št. 8211.

DRVA - CEBIN

Wollfova ulica 1/III. — Telefon 56

Abiturient gimnazije išče primer službe. Ponudbe na upravo lista v Mariboru.

Dijake sprejemam na stanovanje in hranilo. — Kfe, se izve v upravi »Slovenca« pod števil. 8191

Elektromonterja

izurjenega v hišnih instalacijah in popravilih motorjev, išče »Zadružna elektra« na Vrhniki. 8173

Dnevi lonih in lahkih

SANI JE NAPRODAJ po dnevni ceni. — IVAN LAH, kovač, LESCE.

NAJBOLJŠA REKLAMA so oglaš v »Slovenca«.

Želod - storže - žir - ježice

plača najbolje »FRUCTUS«, Ljubljana - Krekov trg 10.

Knjigovodja

absolutno samostojen, perfekten bilancist, z daljšo prakso v industrijskih podjetjih,

se takoj sprejme.

Ponudbe s sliko, navedbo referenc in zahtevkov na:

„PETOVI“

uznjarska industr. d. d., Ptu, Slovenija.

Čaj K. C. Popoff

se zopet dobiva v vseh boljših trgovinah

Generalno zastopstvo:

C. C. Laipak S. C., Zagreb

Vatka u. 46.

Telefon 7—73.

Želite Vi

Vaš nakup rečno in po ceni preskrbeti, potem se obrnite na

Anton Tkalec

Maribor, Glavni trg št. 4

Tam je zaloga v veliki izbiri. Moške in deške obleke, dežni plašči, zimske - uknje, perilo, nogavice, čaršice, dokolenice, čepice, klobuki, moški, ženski in otroški čevlji, dežniki, nahrbtniki, potne košare, l. d.

Le Glavni trg št. 4

Absolutno zanesljivi

trpežni

elegantni

„Wimpasing“ čevlji za sneg in galoše.

Božična darila

raznovidna, najboljše kakovosti in po najnižji ceni kupite pri tvrdki ANICA TRAUN, Maribor, Grajski trg.

OBJEKTE

primerne za ustanovitev tekstilne tkalnice, želimo vzeti v najem ali kupiti. Interesenti naj dopsilje svoje predloge z opisom objekta, nakar stopijo v direktni razgovor z zadnevno tvrdko. Dopsi pod: »Ausland 1925 K—147« na »Interreklam« A. G. Zagreb, Strossmayerova 6.

Pozor!

Najceneje

Pozor!

otomane v blagu 850 Din; otomane v gradu 720 Din; afrik mod. oce 250 Din — kakor tudi vsi drugi tapetniški izdelki po znatno znižanih cenah — Vse vrste ZIMA vedno v zalogi — Vsa popravila se solidno in natančno izvršujejo — Se priporoča FRAN JAGER, tapetnik — Kolodvorska ulica 27.

Za vse vrste oblačil
do Božiča
znižane cene
pri priznani solidni tvrdki
J. Maček, Ljubljana
Aleksandrova c. 12

Kupi se

veliko posestvo

pretežno poljedelskega značaja v ljubljanski ali mariborski oblasti; pogoj, da ne leži blizu državne meje. V slučaju neposredne sosesčine pride v poštev tudi več posestev. — Ponudbe na Gospodarsko pisarno dr. Miroslava Lukana v Ljubljani, Gledališka ulica št. 8, III. nadst. Telefon št. 921.

SALAMA

prva rste novo blago popolno zrelo
dobiva se povsod

Prva hrvaška tvornica salame, sušenega mesa in masti

M. Gavrilović in sinovi d. d.
Petrin a.

Zastopstvo za Ljubljanski in celjski okoliš

A. Bunc n druž., Ljubljana - Celje.

Kostanjev les za tanin

kupuje in prosi oferte z navedbo množine vagonov, nakladalne postaje in skrajne cene za dobavo do konca tega leta

ERNEST MARINC — CELJE

Zrinsko Frankopanska ulica 4.

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. D.

— Saj res, na to se pa še spomnil nisem, se je opravičeval gospod Jakob, ki bi bil rad popravil prejšnjo neumnost. Kje sem neki imel glavo? Konvikti, izgnanci, zločinci? Kdo je še kdaj slišal govoriti o konviktih v Avstraliji? Sicer pa, komaj da stopijo z ladje, pa so že čisto pošteni ljudje! Podnebje! Vesje, gospodična Mary, podnebje v Avstraliji, kjer se vsak zločinec poboljša...

Ubogemu učenjaku, ki je hotel popraviti prvo neumnost, se je godilo kakor vozu: čimdalje bolj se je pogrezal. Lady Helena ga je ostro pogledala, pa mu je vzelo vso h adnokrnost. Ker ga ni hotela spraviti v še večjo zadrego, je vzela s seboj gospodično Mary in odšla proti šatoru, kjer je gospod Olbinett po vseh pravilih kuharske umetnosti pripravil kosilo.

»Az bi zaslužil, da me izženejo in obesijo, ne pa konvikti,« je dejal skrušeno gospod Paganel.

»Mislim, da res« je odgovoril Glenarvan.

Zadnje besede so bile izgovorjene s tako resnim glasom, da je bil častivredni zemljepisec ves potr. Glenarvan in kapitan John Mangles sta šla k vozu.

V tem trenutku so Ayrton in oba mornarja delali na vse kriplje, da izvele o nerodni vez iz globoke kolernice. Zapregli so konja in vola, da sta vlekla na vse pretge. Vrv je bila napeta, da se je bilo vsak čas bati, da se utrga. Tudi za jarem je bila nevarnost, da odneha. Wilson in Mulrady sta porivala pri kolesih, čolnar pa je s krikom in bičem priganjal neenačo vprego. Težki voz se ni premaknil. Hlovice se je že priskešila in ga drža a, kakor da je zabetoniran.

John Mangles je ukazal prinesiti vode in zaliti glino, da jo zopet razmoči. Vse zaman. Voz se ni hotel niti zgeniti. Po novih brezuspešnih naporih so se ljudje in živali ustavili. Če ne vzamejo voza vsakega, ga nikoli ne dobe iz močvirja. Ker pa ni bilo potrebnega orodja, ni bilo na kaj takega niti pomisliti.

Vendar je Ayrton, ki si je vbil v glavo, da mora

spravili vez iz blata, hotel začeti znova. Glenarvan ga je ustavil.

»Zadosti, Ayrton, pustite, je dejal. Dajte, da si živali odpočije. Saj vidite, da ih bomo še rabili. Če bo treba nadaljevati pot peš, bo konj no i popotnici, vol pa zalogo živil. Samo dvoje nam jih je še ostalo, pa nam znata še veliko kori titi.

— Pa dobro, je odgovoril čolnar in izpregel izmučeni živali.

— Priatelji, je prijavil Glenarvan, sedaj pa se vrnimo k šatoru, da premislimo, kakšen je naš položaj in pretehtamo, kaj nam je storiti. Videli bomo, kaj nam najbolj kaže, potem pa se odločimo za način nadaljnega popotovanja.

Par trenutkov nato so po otniki že sedeli pri skromnem kosilu. Takoj so začeli razgovor. Glenarvan je hotel izvedeti mnenje vsakega posameznika.

Najprej je šlo za to, da kar mogoče natanko določijo zemljepisno lego kraja, kjer so običali. To nalogo so poverili gospodu »a« obu. Skrbnešega si niso mogli izbrati. Izkazalo se je, da so obse ali na sedemintridesetm vzporedniku pri 147° 53' vzhodne dolžine, na bregu reke Snowy.

»In natančna zemljepisna lega obale pri Twofoldskem zalivu? je vprašal Glenarvan.

— Stopideset stopinj, je odgovoril Paganel.

In teh dvoje stopinj sedem minut je?...

— Petinsedemdeset milj.

— In Melbourne —

— Vsaj dvesto milj.

— Dobro torej. Ker smo določili zemljepisno lego, kaj nam je storiti? je vprašal Glenarvan.

Odgovor je bil soglasno: brez obotavljanja se je treba odpraviti proti Twofoldskemu zalivu. Lady Helena in gospodična Mary sta slovesno izjavili, da si upata napraviti peš vsaj pet milj na dan. Pogumni ženski se nista strašili prehoditi peš, če treba vso deželo med reko Snowy in Twofoldskim zalivom.

»Zares ste vredna hčerka sivega očeta raziskovalca dra Marjaja! je dejal lord Glenarvan. Toda, dragi moji, kdo pa ve, če najdemo v zalivu vsega, kar nam bo potrebno?

— Ne bojte se, ga je pomiril Paganel. Mesto Eden

stoji že precej časa, pristeli bi ga lahko med starejša avstralska mesta. Edensko pristanišče ima brez dvoma redne zveze z Melbourneom. Razven tega sem celo mnenja, da bomo našli v vasi Delegete, ki je na meji viktorjanske provincije, vse, česar nam treba za prehrano in prevoz.

— In Duncan? je vprašal Ayrton, ali ne mislite, mylord, da bi ga bilo dobro poslati v Eden?

— Kaj mislite, John? je vprašal Glenarvan.

— Mislim, da se vašemu blagorodju v tej stvari ni treba prenatlgiti, je odgovoril mladi kapitan po kratkem premisleku. Saj boste imeli še časa več kot dovolj, da obvestite Toma Austina in ga pokličete v Twofoldski zaliv.

— Popolnoma jasno, je pripomnil Paganel.

— Pomislite tudi, je še dostavil John Mangles, da smo v štirih ali petih dneh v Edenu.

— V štirih ali petih dneh! je vzkljknil Ayrton in zmačal z glavo. Kapitan recite raje v petnajstih ali dvajsetih, da se vam ne bo treba kesati zaradi zmote, ki more postati usodopolna!

— Petnajst do dvajset dni za petinsedemdeset milj! se je začudil Glenarvan.

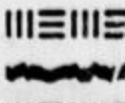
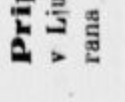
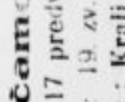
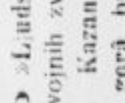
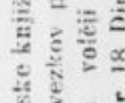
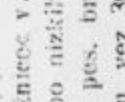
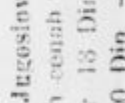
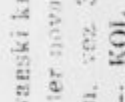
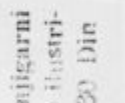
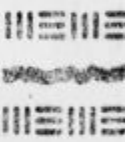
— Vsaj toliko, če ne več, mylord. Prehoditi vam je najtežji del viktorjanske provincije, pustijo brez studencev, cele milje trnjevega grmovja, kjer ni utrte poti, kjer se doslej človek še ni mogel naseliti. Hoditi bo treba s sekiro v roki. Verjemite mi, da ne bo šlo hitro. Tako vsaj so mi pripovedovali skvaterji in, če ne verjamete ne meni, ne njim, vprašajte gospoda Paganelale.

Te besede je govoril Ayrton z izredno odločnim glasom.

Vseh oči so se vprle v Paganela. Učenjak je prikimal čolnarjem besedam.

»Pa recimo, da bo šla res tako trda, je spregovoril John Mangles, nič za to: namesto v petih dneh bo vaše blagorodje poslalo Duncanu povelje v petnajstih dneh.

— Pristavim naj še, je povzel besedo Ayrton, da najhujših ovir ne bo na poti, ampak pri prehodu čez reko Snowy. Najbrž bo treba počakati, da voda upade.

Specialna mehanična delavnica za popravilo pisalnih, računskih in drugih strojev **LUDOVIK BARAGA** Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/1, telefon številka 950.

Inserati v »Slovincu« imajo popoln uspeh. — Inserirajte v njem!

ALOMA COMPANY

anončna in reklamna družba z o. z.
se je s 5. decembrom

PRESELILA

v palačo Slavenske banke
Stritarjeva ulica Vrh
CANKARJEVO NABREŽJE 1
pri Franciskanskem mostu

Telefon 174

Hitel! Hitel! Hitel!
veliki prodaji ostankov

Po čudovito nizki ceni prodajamo
ostanke blaga za obleke, moško sukno, sukno za plašče, barhent,
cefire, delene, frenche, šifone i. t. d.

Praktična božična darila!

Dolček in Marini — Maribor

ZAHVALA.

Ob bridki izgubi naše nadvse ljubljene soproge in zlate mami, gospe

Pavle Ježovnikove

se najpristnejše zahvaljujemo za mnogobrojne izraze iskrenega sočutja, za poklonjene krasne vence in cvetje ter za obilno spremstvo nepozabni pokojnici na njeni zadnji poti.

Zlasti se zahvaljujemo načelnstvu in uradništvu strojnega oddelka direkcije državnih železnic, pevcem za gnilive žalostinke in godbi »Sluge«, vsem prijateljem in znancem, ki so nam s svojim blagim sočutjem skušali lajšati veliko bol.

Bog plačaj vsem!

Ljubljana—Novi Udmat, 7. decembra 1925.

ZALUJOČI OSTALI

Veže MIZARSKO podjetje sprejme vestnega

POSLOVODJO.

Reflektira se samo na verzirano moč. Nastop 1. jan. 1926. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod: »Poslovodja« 8071.

Minoritski samostan v Ptuj na Štajerskem ima naprodaj 300 (tristo) kubičnih metrov

iglastega lesa

in 100 (sto) kubičnih metrov

hrastovega na panju.

Pismene ponudbe naj se pošljejo takoj predstojništvu minoritskega samostana v Ptuj. Poleg drugega, bodo imeli prednost oni, ki se obvežejo vnaprej plačati. Za ogled in za informacije o kvaliteti lesa se morejo obrniti reflektanti na minoritskega ločarja Ant. Sakeljka, Stanovšina št. 22, p. Podlehnik v Halozah na Štajerskem.

Išče se **stavbišče**

800—1000 m², v bližini Glavnega kolodvora. — Ponudbe pod »STAVBIŠČE« na Postni predal 79 — Ljubljana.

Kino-aparat

celoten, se ugodno proda. — Naslov v upravi pod št. 8186.

Hiša v Novem mestu — Karla št. 109 — se vsled družinskih razmer ugodno proda. — Natančna pojava pri lastniku istotam.

Vsakovratno

zlatu kupuje

po najvišjih cenah

Cerna, ul. str. Ljubljana
Wolfova ulica št. 7.

KOKS - CEBIN

Wolfova ulica 111. Telefon 51.

DVOKOLESA

otroški vozički, živali, stoji se sprejmejo v popolno popravilo in prenovo za popravila in emailiranje z ognjem ter shranijo čez zimo najceneje (posebni oddelek) »TRIBUNA« P. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

kunjsko posodo

vseh vrst in druge potrebšče najprej se ter najceneje dobite pri tvrdki

A. VICOL - MAR BOB

Glavni trg 5

Parni MLIN in ŽAGA!

Iščemo strokovnjaka, da nam napravi načrt in strokovnik za navaden kmečki mlin in žago na parni pogon. — Ponudbe na upravo lista pod številko 8162.

Brinjevo olje

kupuje vsako množino po najvišjih dnevnih cenah drogerija **A. KANC** sinova, Ljubljana, Židovska ulica 1.

P. n. bančnim zavodom

ter industrijskim podjetjem dobavljamo poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v priznani fini izdelavi v najkrajšem času.

Knjigoveznica K. T. D. v LJUBLJANI

Kopitarjeva ulica 6/II.

Nepotrebna skrb za božično darilo!

ker je trdka

JOSIP PETELINC, Ljubljana

znala v to svrhu cene šivalnim strojem in kolesom znamke „Gritzer“ „Phoenix“ „Adler“ za

10 % ugodna obročna odplačila.

TRI

Kakor ta gospodinja lahko tudi vi počivate, ako imate v hiši

TRI

koji TRI dela za Vas

TRI

pere vse prihrani čas, prihrani delo, prihrani denarja!

Brez truda je vse čisto in bleščeče!

Stane malo, nudi mnogo!

Vsak hoče o Božiču

napraviti svojim s primernim darilom veselje in to je le možno, če iste kupi pri tvrdki

Josip Petelinc, Ljubljana

ki ima veliko zalogo: žepnih robcev, rokavic, nogavic, pletenine, srajce za gospode, toaletne potrebščine, samovoznice, angleške šifone, fine klote, vezanine, čipke, torbice, nahrbtnike, palice in še veliko, veliko drugih lepih in potrebnih stvari po znatno nižji ceni.

Na veliko in malo!

Na veliko in malo

Velika prodaja radi pomanjkanja prostora!

Radi pomanjkanja prostora prodajamo iz našega oddelka na debelo po tovarniških cenah:

Sukno za obleke, sukno za ženske plašče, moško sukno, kazane, šifone, posteljne preproge, cefire, frenche, delene, etamine itd.

Doček in Marini Maribor

Gospodarska ulica 11